

Kallelse

Vård- och omsorgsnämnden kallas till sammanträde

Tid: Tisdagen den 28 april 2015 kl. 18:00

Plats: Lagen, plan 1, Alceahuset, Hackstavägen 22

(Sammanträdesrum Lagen är reserverat för Alliansen kl. 16:30-18:00.

Sammanträdesrum Losjön, plan 1 är reserverat för oppositionen kl. 17:00-18:00)

Övrig information:

Vänligen anmäl eventuellt förhinder till Linda Turula, linda.turula@osteraker.se

På uppdrag av ordförande Mikael Ottosson (KD)

Linda Turula

Administrativ samordnare

Dagordning

1. Upprop, fastställande av dagordning och övriga frågor
2. Val av justerare samt tid och plats för justering

Informationsärenden

3. Vård- och omsorgsnämndens månadsuppföljning per 2015-03-31
4. Information om boendeprognosen för Vård- och omsorgsnämndens målgrupper (bifogas)
– Sara Eriksson, sakkunnig funktionshinder
5. Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS per 2015-03-31 från Vård- och omsorgsnämnden

Beslutsärenden

6. Svar på motion nr 11/2014 från Ann-Christine Furustrand (S) - Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede (Omedelbar justering)
7. Uppföljning av åtgärder efter uppföljning vid Skogstjappan gruppbostad SoL
8. Beställning av tjänsterna träffpunktsverksamheter samt verksamheten vid Fyren
9. Förstärkning av anhörigstöd 2015 och framåt
10. Riktlinjer för kommunalt bostadstillägg KBT

11. Individärenden

- 11.1 Ansökan om fortsatt bostad med särskild service
- 11.2 Ansökan om fortsatt bostad med särskild service samt daglig verksamhet
- 11.3 Ansökan om fortsatt korttidsvistelse i familj
- 11.4 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 11.5 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 11.6 Ansökan om fortsatt korttidsvistelse
- 11.7 Ansökan om korttidstillsyn
- 11.8 Ansökan om korttidstillsyn
- 11.9 Ansökan om ledsagarservice
- 11.10 Ansökan om extern sysselsättning
- 11.11 Ansökan om fortsatt HVB-boende
- 11.12 Ansökan om fortsatt HVB-boende
- 11.13 Ansökan om fortsatt HVB-boende
- 11.14 Ansökan om särskilt boende
- 11.15 Särskild ersättning för tillsyn vid korttidsvistelse LSS
- 11.16 Särskild ersättning för bostad med särskild service LSS och daglig verksamhet

12. Anmälan delegationsbeslut

- 12.1 Ordförandebeslut 2015-03-30 – HVB-boende (bifogas)
- 12.2 Ordförandebeslut 2015-03-31 – bostad med särskild service enl. LSS (bifogas)
- 12.3 Delegationslistor Procapita 2015-03-01 – 2015-03-31 (finns i pärmen)

13. Delgivningar

- 13.1 Verksamhetsberättelse 2014 Socialjouren Nordost (bifogas)
- 13.2 Beslut om statsbidrag för personliga ombud år 2015 (bifogas)
- 13.3 Månadsrapport mars 2015 från Patientnämnden avseende kommunal vård (finns i pärmen)

3.

**Vård- och omsorgsnämndens
månadsuppföljning per 2015-03-31**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-14

Dnr VON 2015/0024

Vård- och omsorgsnämndens månadsuppföljning per 2015-03-31

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Månadsuppföljning per 2015-03-31 och prognos per 2015-12-31 noteras.
2. Månadsuppföljning och prognos överlämnas till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning

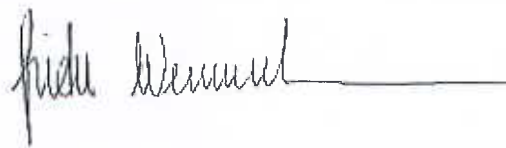
Nämndens utfall för perioden uppgår till -137 310 tkr vilket motsvarar 102 % av periodbudgeten och en negativ budgetavvikelse uppgående till 2 410 tkr. Bokslutsprognosen för helåret är -540 800 tkr vilket innebär ett förväntat underskott på 1 200 tkr för helåret 2015. Denna prognos har sedan föregående månad justerats med de 1 100 tkr som presenterades som åtgärdsförslag för att minska kostnaderna under året. Utöver detta har prognosen också förbättrats med ytterligare 500 tkr sedan februari.

Bilagor

1. "Ekonomisk uppföljning per den 31 mars, Vård- och omsorgsnämnden", 2015-04-14.

Anne Simmasgård
Förvaltningschef

Frida Wennermark
Controller

Frida Wennermark
Controller

Ekonomisk uppföljning per den 31 mars, Vård- och omsorgsnämnden

Ekonomisk sammanställning

Driftsredovisning per slag (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN - MAR			
	Budget 2015	Prognos 2015	Budget- avvikelse	Utfall 2014	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Verksamhetens intäkter								
Avgifter	24 235	24 735	500	23 533	6 059	3 469	-2 590	57%
Övriga intäkter	46 065	45 735	-330	47 553	11 516	9 392	-2 124	82%
Summa intäkter	70 300	70 470	170	71 085	17 575	12 861	-4 714	73%
Verksamhetens kostnader								
Personalkostnader	-27 011	-27 011	0	-23 626	-6 754	-6 607	147	98%
Lokal kostnader	-39 950	-39 950	0	-39 057	-9 987	-9 890	97	99%
Kapitalkostnader	-907	-907	0	-893	-227	-219	8	96%
Köp av verksamhet	-509 054	-511 374	-2 320	-491 651	-127 264	-127 294	-30	100%
Övriga kostnader	-32 978	-32 028	950	-35 225	-8 243	-6 161	2 082	75%
Summa kostnader	-609 900	-611 270	-1 370	-590 454	-152 475	-150 171	2 304	98%
Verksamhetens nettokostnad	-539 600	-540 800	1 200	-519 369	-134 900	-137 310	2 410	102%

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN - MAR			
	Budget 2015	Prognos 2015	Budget- avvikelse	Utfall 2014	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Nämnd och ledningsstab	-31 979	-31 979	0	-29 220	-7 994	-7 829	165	98%
Särskilt boende	-135 204	-136 104	-900	-121 015	-33 801	-33 121	680	98%
Korttidsplatser äldreomsorg	-32 441	-30 941	1 500	-38 648	-8 110	-10 828	-2 718	134%
Hemtjänst	-93 687	-92 187	1 500	-90 984	-23 422	-23 671	-249	101%
Övrig äldreomsorg	-12 308	-12 308	0	-8 756	-3 077	-2 699	378	88%
Korttids LSS	-21 769	-22 769	-1 000	-20 863	-5 441	-5 716	-275	105%
LSS-boende	-100 522	-100 822	-300	-96 221	-25 131	-25 033	98	100%
Daglig verksamhet LSS	-31 413	-30 913	500	-29 514	-7 853	-7 528	325	96%
Övrig LSS-verksamhet	-7 292	-7 292	0	-7 585	-1 824	-1 814	10	99%
Vård psyk funktionshindrade	-18 641	-19 241	-600	-19 945	-4 660	-4 922	-262	106%
Övrig omsorg psyk funk hindr	-17 342	-20 042	-2 700	-19 835	-4 336	-5 178	-842	119%
Personlig assistans LSS	-12 339	-12 339	0	-12 047	-3 085	-3 090	-5	100%
Personlig assistans SFB	-23 125	-22 325	800	-23 346	-5 781	-5 491	290	95%
Personligt Ombud	-1 538	-1 538	0	-1 390	-385	-390	-5	101%
Verksamhetens nettokostnad	-539 600	-540 800	1 200	-519 369	-134 900	-137 310	2 410	102%

Sammanfattning

Nämndens utfall för perioden uppgår till -137 310 tkr vilket motsvarar 102 % av periodbudgeten och en negativ budgetavvikelse uppgående till 2 410 tkr. Bokslutsprognosen för helåret är -540 800 tkr vilket innebär ett förväntat underskott på 1 200 tkr för helåret 2015.

Kommentarer till utfall

Nämndens resultat till och med mars månad ger en negativ avvikelse på 2,4 mnkr vilket i sin tur innebär en försämring med 1,6 mnkr sedan föregående månad. Den största delen står korttidsplatser för (-800 tkr) där kostnaderna dock väntas minska avsevärt under andra halvåret i samband med att det nya äldreboendet i Margretelund öppnar. Den totala budgetavvikelsen uppgår nu till nästan 2,7 mnkr för verksamheten.

700 tkr av underskottet förklaras av de höga volymerna inom dagverksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning i verksamheten Ilsa. Helårsbudgeten för dessa kostnader uppgår endast till 300 tkr vilket redan är vida överstiget.

Det finns ännu ett överskott på cirka 250 tkr för administration på biståndsenheten men detta kommer att reduceras på grund av kostnader för semestervikarier och årets lönervidering som betalas ut från och med april.

Kommentarer till bokslutsprognos

Bokslutsprognosen för helåret väntas uppgå till -540 800 tkr vilket skulle ge en negativ budgetavvikelse på 1,2 mnkr. Denna prognos har sedan föregående månad justerats med de 1,1 mnkr som presenterades som åtgärdsförslag för att minska kostnaderna under året. Utöver detta har prognosen också förbättrats med ytterligare 0,5 mnkr sedan februari.

Prognosen för äldreomsorg har sammantaget förbättrats med 2 mnkr bortsett från det som presenterades i åtgärdsplanen som motsvarade nästan 1 mnkr. 850 tkr av förbättringen avser en felaktighet som skedde vid föregående månads prognostisering. Då presenterades ett underskott för lägre intäkter för sålda platser till andra kommuner inom särskilt boende men det borde också samtidigt ha presenterats en lägre kostnad motsvarande en köpt plats färre i externt korttidsboende. Denna förändring skulle alltså inte ha påverkat nettoresultatet utan endast ge avvikelser för intäkter respektive kostnader vilket är justerat nu.

Inför årets budget ville man tydliggöra kostnaderna som finns för ett par äldre personer som har beslut om HVB inom psykiatri och istället redovisa dessa under särskilt boende för äldre. Budgetunderlaget utgick då från antagandet att besluten för två personer skulle omvandlas från årsskiftet men endast en av dem är i dagsläget planerad att omvandlas vilket kommer ske först från maj månad. Det här skulle innebära att kostnaderna blir omkring 900 tkr lägre inom särskilt boende men lika mycket högre för HVB psykiatri.

Volymerna inom LSS boende är helt i linje med budget vad det gäller barnboende och vuxenboende i egen regi. Däremot har ytterligare en placering tillkommit i externt boende för vuxna vilket kommer ge nämnden en ökad kostnad på 1,2 mnkr i år. Helårsprognosen har därmed behövt försämrats med motsvarande belopp. Inom daglig verksamhet har volymerna dock varit lite lägre än beräknat under årets första månader och den förväntade positiva budgetavvikelsen har justerats med +300 tkr på grund av detta. För korttidsvistelse finns per sista mars en negativ avvikelse på cirka 250 tkr och under förutsättning att volymerna är oförändrade under året leder det till ett underskott på 1 mnkr för helåret.

I februariuppföljningen kunde man se att antalet genomförda pass på Kanalhuset var betydligt lägre än budgeterat varför kostnaderna förväntades bli 850 tkr lägre än budget men en ökning av volymer igen har dessvärre behövt försämra det överskottet med 400 tkr. Det totala underskottet för dagverksamhet psykiatri väntas då bli 2,7 mnkr inklusive SoL-verksamheten på Ilsa.

Från och med mars månad är endast 70 personer aktuella för personlig assistans enligt SFB vilket kan jämföras med 73 personer i budgeten. Om volymerna bibehålles kommer det att innebära en positiv budgetavvikelse på 800 tkr i år.

Nyckeltal

Nyckeltal äldreomsorg	Budget 2015	Prognos 2015	Utfall 2014
Särskilt boende, årsplatser	227	229	206
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 806	1 806	1 766
Korttidsplatser, antal dygn	14 931	13 961	19 117
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 164	2 164	2 083
Utskrivningsklara, antal dygn	114	114	114
Utskrivningsklara, snittkostnad/dygn	2 904	2 904	2 842
Hemtjänst, utförda timmar dag och kväll	244 217	240 205	241 806
- varav extern regi	49%	49%	49%
Hemtjänst, antal kunder	522	519	518
Hemtjänst, pris/utförd timme	384	384	376

Nyckeltal funktionshinder	Budget 2015	Prognos 2015	Utfall 2014
Boende, antal vuxna egen regi	103	103	102
Boende, antal vuxna extern regi	27	28	24
Boende, antal barn	11	11	13
Daglig verksamhet enl. LSS, antal personer	191	173	187
Korttidsvistelse, antal dygn	5 189	5 448	5 405
Korttidstillsyn, antal barn	31	31	31
Hem för vård och boende (HVB), antal dygn	9 580	10 129	10 293
Hem för vård och boende (HVB), snittkostnad/dygn	2 151	2 093	2 135
Boendestöd, antal personer	128	128	124
Boendestöd, antal timmar	14 761	14 761	14 331
Sysselsättning enl. SoL, antal pass	6 468	5 797	6 468
Personlig assistans LSS, antal personer	20	20	21
Personlig assistans SFB, antal personer	73	70	75

Åtgärdsplan från februari

Åtgärdsplan						
Biståndsenheten	2015			2016		
	Påverkan (tkr)			Påverkan (tkr)		
	Intäkt +	Kostnad -	Netto	Intäkt +	Kostnad -	Netto
Förkorta vårdtiden på korttidsboende		-400	-400		-730	-730
Lägre kostnader för reparationer och renoveringar		-150	-150		-300	-300
Implementering vårdplaneringar via videolänk		-10	-10		-25	-25
Ny rutin uppföljning av biståndsbeslut efter hemgång sjukhus		-100	-100		-200	-200
Stänga platser på Oppsätra GB i samarbete m produktionen		x	x		-1 000	-1 000
Daglig verksamhet för personer över 65 år ersätts med träffpunkt		x	x		-1 250	-1 250
Minska ersättningen för hälsningstid hemtjänst med 1 minut		0	0		-300	-300
Erbjuda särskilt boende för personer med mer än 135 tim htj/månad	35	-450	-415	70	-900	-830
Åtgärder för att minska personalomsättningen		0	0		0	0
Minskad personalstyrka efter införandet av ÅBIC		0	0		-150	-150
Nyckelfria lås hemtjänst - Investeringskostnad o sänkt ersättning		0	0		0	0
Summa	35	-1 110	-1 075	70	-4 855	-4 785

Antalet dygn i korttidsboende ska minskas genom att biståndshandläggaren har en tydlig målinriktad planering tillsammans med kunden och verksamheten. Detta arbete ska prioriteras. Beräknad minskning med 365 dygn per år. Införande av anpassningsstöd för att underlätta hemgång direkt från sjukhus. Ett samarbetsteam med hemtjänstpersonal och rehab-personal.

Bostadsförvaltare 0,5 tjänst är en nyinrättad och ofinansierad tjänst som beräknas finansieras genom minskade kostnader i samband med reparationer och renovering av lägenheter som VON hyr ut i andra hand på bl.a LSS bostäder.

Implementering pågår för vårdplaneringar via videolänk med kunder på sjukhus. Det kommer att leda till minskade resekostnader och att biståndshandläggartid kan frigöras för uppföljningar. Ny rutin införs enligt erfarenheter från projektet Effektiv närvård. Biståndsbeslutet inför hemgång är ofta omfattande för att göra kunden trygg inför hemgången. Insatserna kan ofta minskas efter de första veckorna i hemmet.

Oppsätra gruppboende har två lediga platser som föreslås stängas permanent då inga nya hyresgäster är aktuella. Verksamheten har kunnat minska bemanningen med anledning av det minskade platsantalet. VON bör omförhandla grundersättningen för gruppboendet med hänvisning till personalminskningen. Den ekonomiska effekten för 2015 (750 tkr) är redan medräknad i helårsprognosen för nämndens resultat.

Daglig verksamhet för personer över 65 år är vanligt i Österåkers kommun, som en form av sysselsättning och bibehållande av struktur. Tolv personer i DV är över 65 år. De flesta bor i gruppboende. Det är rimligt att avsluta den dagliga verksamheten och låta den övergå till aktiviteter som utgår från boendet. En träffpunkt för målgruppen ett par tillfällen per vecka skulle kunna vara ett alternativ. Den ekonomiska effekten för 2015 (200 tkr) är redan medräknad i helårsprognosen för nämndens resultat.

Minskning av betald hälsningstid inom hemtjänst från tre minuter till två minuter. Gäller för de utförare som ännu inte infört registrering av besök vid ytterdörren. Blir en ändring av avtalet med hemtjänstutförarna vilket kan ske först i början av 2016.

Erbjuda personer med beviljad hemtjänst mer än 135 timmar per månad att flytta till särskilt boende. Beräkningarna bygger på antagandet att 3 personer accepterar detta samt att de idag har i genomsnitt 200 timmar hemtjänst per månad. Ökade intäkter avser ökad momskompensation. Berör åtta personer varav det är realistiskt att två till tre personer är aktuella för och kan acceptera flytt till särskilt boende.

Åtgärder för att minska personalomsättningen. Särskild lönesatsning från 1 januari och införande av personalutvecklingsprogram inom socialförvaltningen.

Biståndshandläggare 1,0 tjänst för stöd vid implementering av ÄBIC bör kunna avslutas då ÄBIC är implementerat från andra kvartalet 2016. Avslutas genom planering i samband med personalomsättning. Idag är kostnaden cirka 600 tkr per år varav hälften finansieras av statsbidrag under 2015.

Införa nyckelfri hemtjänst 2016. Investeringskostnad men sänkt ersättning då kringtiden i det dagliga arbetet kan minskas för hemtjänstutföraren. Inställelsetiden vid trygghetslarm kan också minskas genom nyckelfri hemtjänst. Uppskattas dock få effekt från år 2017.

Det är många stora förändringar på gång inom Vård- och omsorgsnämndens verksamhet med anledning av att vi under 2015 bör kunna få en balans i behov och tillgång på platser i särskilt boende. Liksom uppstart av korttidsplatser för personer med demenssjukdom hemma i Österåker. Det kommer öka kvalitén för våra kunder och underlätta flödet i arbetet inom biståndsenheten. Det krävs mycket resurser för att hantera "nödlösningar" som är tillräckligt bra för att tillgodose behovet men som inte är optimalt för kunden och dennes närstående. Bedömningen är att man bör avvakta effekterna av förändringarna 2015 för att få en överblick i en balanserad verksamhet. Därefter kan ytterligare förslag på adekvata åtgärder för kostnadsminskningar tas fram.

4.

**Information om boendeprognosen för Vård-
och omsorgsnämndens målgrupper**

(Bifogas för kännedom)

Boendeprognos

Behov av bostäder för Socialnämndens och
Vård- och omsorgsnämndens målgrupper

2013-11-15

Antagen av Socialnämnden 2013-12-12

Antagen av Vård- och omsorgsnämnden 2013-11-26

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
2. Bakgrund.....	4
3. Förutsättningar.....	4
3.1 Kommunens mål.....	4
3.2 Kommunens ansvar.....	5
4. Befolkningsprognos	5
5. Särskilt boende för äldre (SÄBO).....	7
5.1 Bostäder för äldre.....	7
5.2 Kommunens förutsättningar	7
5.3 Behov av särskilt boende	9
5.4 Prognos.....	11
5.5 Jämförelse med tidigare prognos	11
6. Bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning.....	12
6.1 Bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning.....	12
6.2 Kommunens förutsättningar	12
6.3 Behov av bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning	12
6.4 Prognos.....	14
6.5 Jämförelse med tidigare prognos	14
7. Bostad med särskild service enligt LSS.....	15
7.1 Bostäder enligt LSS för personer med funktionsnedsättning.....	15
7.2 Kommunens förutsättningar	15
7.3 Behov av bostäder enligt LSS.....	17
7.4 Prognos.....	18
7.5 Tidigare prognos	19
8. Behov av bostäder inom individ- och familjeomsorg.....	20
8.1 Bostäder för personer inom individ- och familjeomsorgen	20
8.2 Kommunens förutsättningar	20
8.3 Behov av bostäder för personer inom individ- och familjeomsorgen	21
8.4 Prognos.....	21
8.5 Tidigare prognos	22

I. Sammanfattning

Behov av bostäder för Socialnämndens och Vård- och omsorgsnämndens målgrupper sammanfattas nedan. Socialnämnden har ansvar för vad som i lag sägs om socialnämnd, förutom omsorgen om äldre och personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar (tabell D-F). Det är Vård- och omsorgsnämnden som har ansvar för dessa målgrupper (tabell A-C).

Bakgrund till respektive uppgifter i tabellerna finns redogjorda för i avsnitt 5-8.

Tabell A, Prognos för behov av särskilt boende för äldre

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal beslut	232	241	247	258	269	283	297	311	327	346
Ökning per år		9	6	11	11	14	14	14	16	19
Ackumulerad ökn		9	15	6	37	51	65	79	95	114

Tabell B, Prognos för behov av bostad för personer med psykisk funktionsnedsättning

	2013	2016	2018	2020	2022
Summa	37	44	45	47	47
Ökning per år	--	7	1	2	0
Ackumulerad ökn	--	7	8	10	10

Tabell C, Prognos för behov av LSS- bostad

	Läge 2013	Behov 2013	2016	2018	2020	2022
Summa	118	141	171	191	214	232
Ökning per år	--	23	30	20	23	18
Ackumulerad ökn	--	23	53	73	96	114

Tabell D, Behov av lägenheter för Socialnämndens målgrupper individ- och familjeomsorg

	2013	2016	2018	2020	2022
Antal lägenheter totalt*	55	58	60	62	63
Behov av nya lägenheter per år	20	25	26	28	28

* Baserat på ett in- och utflöde via omvandling av andrahandskontrakt till förstahandskontrakt

Tabell E, Behov av gruppboende och träningsboende för ensamkommande barn

	2013	2016	2018	2020	2022
Gruppboende ensamkommande barn	9	15	15	15	15
Ökning	--	6	0	0	0
Träningsboende ensamkommande barn	4	8	8	8	8
Ökning	--	4	0	0	0

Tabell F, Behov av gruppboende för äldre med missbruk

	2013	2016	2018	2020	2022
Gruppboende äldre m missbruk	0	6	6	6	6
Ökning	--	6	0	0	0

2. Bakgrund

Syftet med en boendeprognos är att ge ett underlag för kommunen i planeringen av den framtida försörjningen av bostäder för de kommunmedborgare som omfattas av rätten att via socialtjänsten få stöd med sin boendesituation. Detta gäller särskilt boende för äldre, bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning, samt övriga bostäder förmedlade enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Det är Kommunstyrelsen som har ansvar för den övergripande planeringen i kommunen och som är kommunens ledningsorgan avseende lokalplanering.

Socialförvaltningen redovisar i denna boendeprognos behov och förändringar vad gäller förvaltningens målgrupper som en del i Socialnämndens och Vård- och omsorgsnämndens ansvar för att delta i samhällsplaneringen. När bostadsplaneringen brister i de avseenden som påverkar socialtjänstens målgrupper påverkas de ansvariga nämnderna då fler kommuninvånare får tillkommande stödbehov kopplade till just boendesituationen. Det blir också svårt att tillgodose behov av strukturerade och förutsägbara insatser, som t ex gruppboende.

3. Förutsättningar

3.1 Kommunens mål

Österåkers kommuns vision är att ”Österåker ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun som flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i, samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet.”

Kommunfullmäktige har beslutat fyra mål för mandatperioden 2011-2014:

- Österåker ska vara bästa skolkommun i länet
- Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

- Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service
- Ekonomi i balans

3.2 Kommunens ansvar

Enligt bostadsförsörjningslagen (SFS 2000:1383 med tillägg SFS 2002:104) ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. En bostadsförsörjningsplan för åren 2014-2024 är under framtagande i kommunen.

Lagen innebär att kommunen ska ha en strategi för bostadsbyggandet och för hur olika typer av boende ska utvecklas. Vid planeringen ska hänsyn tas till geografisk placering, service och kommunikationer, tillgänglighet och målgrupp. Graden av modernitet i befintligt bostadsbestånd ska också beaktas. Vid planering av nya bostäder riktade till specifika målgrupper ska hänsyn tas till att de ska vara integrerade på ett naturligt sätt i nya bostadsområden. De boende ska inte bli isolerade utan ska på ett enkelt sätt kunna delta i samhällslivet.

Socialnämnden, eller motsvarande, har enligt socialtjänstlagen som uppgift att medverka i samhällsplaneringen och delta i arbetet för att en god samhällsmiljö för alla medborgare skapas. Detta innefattar en skyldighet att främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Det finns också ett särskilt ansvar för boende för vissa grupper som möter svårigheter i sin livsföring. Detta förändrar dock inte Kommunstyrelsens ansvar för den kommunala planeringen vad gäller boendefrågor.

4. Befolkningsprognos

Hur befolkningsmängd och -sammansättning utvecklas i Österåkers kommun påverkar socialtjänstens arbete.

Andelen äldre personer påvisar med en hög grad av förutsägbarhet behovet av antalet platser i särskilt boende för äldre. Vad gäller omsorgen om personer med

funktionsnedsättningar är det svårare att använda generella antaganden, beroende på att det även är andra faktorer som påverkar behovet. För dessa grupper är statistik på individnivå mer användbar. För specifika målgrupper som Socialnämnden har ett särskilt ansvar för, styrs behovet till stor del av faktorer utanför kommunens kontroll, t ex samhällsekonomin, arbetslöshet och sjukförsäkringsregler.

Enligt Österåkers kommuns befolkningsprognos kommer antalet invånare i kommunen att öka under de kommande åren, med totalt 15 % fram till år 2022. Ett antagande är då att behovet av bostäder generellt sett kommer att öka. Detta antagande ligger till grund för beräkningarna av framtida behov nedan, kombinerat med kännedom om målgrupper och individer. I tabell 1 redovisas den faktiska ökningen i personer och procent. Tabell 2 visar utvecklingen uppdelat i åldersgrupper.

Tabell 1, Ökning antal personer och i % år 2012 till 2022

År	personer	procent
0	117	26%
1-5	468	17%
6	-7	-1%
7-15	492	10%
16-18	295	18%
19	30	5%
20-64	2 861	13%
65-79	838	15%
80+	937	72%
Summa	6 031	15%

Tabell 2, antal personer i Österåkers kommun, befolkningsprognos 2012-2022 (se även bilaga 1)

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0	445	464	472	481	489	502	517	531	543	552	562
1-5	2 688	2 686	2 712	2 741	2 765	2 817	2 896	2 969	3 038	3 096	3 156
6	647	575	562	571	587	587	581	601	613	626	640
7-15	5 035	5 225	5 303	5 401	5 442	5 510	5 543	5 516	5 502	5 524	5 527
16-18	1 657	1 533	1 559	1 505	1 574	1 614	1 718	1 815	1 911	1 937	1 952
19	597	587	484	531	479	512	490	546	550	582	627
20-64	22 338	22 476	22 689	22 848	23 075	23 383	23 771	24 125	24 533	24 837	25 199
65-79	5 569	5 774	5 939	6 096	6 192	6 271	6 327	6 384	6 395	6 413	6 407
80+	1 293	1 359	1 421	1 457	1 535	1 621	1 726	1 835	1 947	2 075	2 230
Summa	40 269	40 681	41 141	41 631	42 137	42 818	43 569	44 322	45 032	45 644	46 300

5. Särskilt boende för äldre (SÄBO)

5.1 Bostäder för äldre

Socialtjänstlagen reglerar kommunens ansvar för att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd och för dem som har svårigheter beroende på fysiska, psykiska och/eller andra funktionsnedsättningar. Det krävs ett biståndsbeslut från ansvarig nämnd för att få bo i en särskild boendeform. Den boendeform som finns för äldre personer kallas särskilt boende för äldre (SÄBO).

Att det i samhället finns moderna bostäder gör att äldre personer kan bo kvar i sitt ordinära boende med stöd av hemtjänst under en längre tid. Trygghetsbostäder, som är en form av egen bostad med tillgång till viss service, är också ett alternativ som kan förlänga möjligheterna att bo hemma. Trygghetsboende vänder sig till personer över 70 år. Det är inte ett särskilt boende utan man kan ansöka om hemtjänst vid behov av stöd i boendet. Måltider och vissa aktiviteter erbjuds i huset.

Särskilt boende är en boendeform för personer med demenssjukdom eller personer med omfattande behov av vård och omsorg. Det finns i form av korttidsboende, när behovet är avlastning eller tillfällig omsorg, och i form av permanent särskilt boende. Denna boendeprognos behandlar enbart särskilt boende i form av permanenta platser. Korttidsboende omnämns där det är relevant för resonemanget.

5.2 Kommunens förutsättningar

Det är Vård- och omsorgsnämnden som har ansvar för att erbjuda särskilt boende för äldre. Inom kommunens gränser finns år 2013 fem särskilda boenden. Ett är ett korttidsboende som kommunen ansvarar för. Fyra är särskilt boende för permanent boende, där det också finns vissa korttidsplatser. Tre av de permanenta boendena ansvarar kommunen för genom drift i egen regi eller entreprenadupphandling enligt LOU och ett drivs i privat regi (Redolaris AB).

Kommunen kommer under 2014 att införa valfrihet inom permanent särskilt boende, vilket betyder att leverantörer kan ha avtal enligt lagen om valfrihet (LOV). Möjligheten att etablera sig finns för alla som godkänns av kommunen. Den enskilde får välja boende med utgångspunkt i de villkor som kommunen ställer upp för valfrihetssystemet. Kommunen avhänder sig då kontrollen över antalet platser och verksamheter i och med att leverantörer via LOV förfogar över sina lokaler själva och kan sälja platser till andra kommuner.

Två nya särskilda boenden planeras i kommunen, det ena i Margretelund år 2014 med ca 57 lägenheter, det andra i Skånsta något senare med ca 40 lägenheter.

Tillgången till permanent särskilt boende för äldre inom kommunens gräns ser ut som följer

Tabell 3, antal platser inom kommunen och valfrihetssystemet

Namn	Drivs av	Antal platser
Enebacken	HSB omsorg på entreprenad t o m 2016-09	108
Solskiftet	Produktionsstyrelsen i Österåkers kommun	36
Vårdbo	Attendo på entreprenad t o m 2016-01	24
Totalt antal platser som VON förfogar över 2013		168
Vårdbo (2 kort- tidsrum omb)	Attendo på entreprenad t o m 2016-01	2
Smedbygården	Redolaris (säljer enstaka platser till VON enligt ramavtal LOU)	56
Margretelund 2014-2015	Förenade Care	57
Totalt antal platser 2015 inom valfrihetssystemet*		283
Skånsta 2015-2016	–	40
Totalt antal platser 2016 inom valfrihetssystemet*		323

*under förutsättning att vårdgivaren i Margretelund och i Skånsta samt Redolaris ansöker om att ingå i kommunens valfrihetssystem och att de blir godkända.

Några projekt för särskilt boende är på planeringsstadiet. I Björnhammar pågår planläggning av ett särskilt boende på mark som ägs av Armada, där kommer det i framtiden finnas möjlighet att bygga. Under 2013 genomförs en förstudie för ett särskilt boende på Ljusterö. Armada Fastighets AB har fått ett uppdrag i budget 2014

att i samråd med Kommunstyrelsen projektera för ett äldreboende i centrala Åkersberga. Placeringen blir troligtvis på Norrgårdsvägen och antalet platser blir runt 50. Det blir tidigast färdigställt år 2017.

Tabell 4, Nybyggnation på planeringsstadiet

	Preliminärt färdigställande	Antal platser
Ljusterö	2016	8
Björhammar	2017	50
Norrgårdsvägen	2017	50
Antal platser 2016 inom valfrihetssystemet		323
Preliminärt antal platser 2017 inom valfrihetssystemet		431

Det finns 31 korttidsplatser i Österåkers kommun, där äldre kan vistas ett antal dygn. Det primära syftet är att vara en övergång mellan sjukhus och hemmet, men också som avlösning för en maka/make. Dock används korttidsplatser ibland också vid brist på platser i permanent särskilt boende. Behovet av korttidsplatser är därmed beroende av tillgången på permanent särskilt boende.

I Österåkers kommun finns ett trygghetsboende som heter Solhälla. Två ytterligare trygghetsboenden är planerade under 2013-2014, Solgården och Görjansgården. Det är det kommunala bostadsbolaget Armada som på uppdrag av kommunen omvandlar befintliga hyresfastigheter till trygghetsboende.

5.3 Behov av särskilt boende

Det finns 2013-10-01 i Österåkers kommun 232 personer med beslut om permanent särskilt boende för äldre.

Tabell 5, Andel av befolkningen i åldersgrupper med beslut om SÄBO

	Antal personer	Befolkning	Andel av bef
Upp till 64 år	7	33 547	0,02%
65-79 år	58	5 774	1,00%
80 år och äldre	167	1 359	12,29%
Totalt	232	40 680	0,57%

Av dessa hade 199 personer flyttat till särskilt boende och 33 personer väntade på plats. Vänta på plats i särskilt boende kan man göra i sin ordinära bostad, ofta med stöd av hemtjänst, på ett korttidsboende, eller på sjukhuset. Den procentuella

fördelningen av personer per åldergrupp som har beslut om särskilt boende är oförändrad sedan prognosen 2010.

Av de 168 platser som VON förfogar säljs enstaka platser till andra kommuner (4 st. 2013-10-01). Antalet kommer att sjunka då länsöverenskommelsen nu är uppsagd.

VON köpte 2013-10-01 14 platser av det privata särskilda boendet Smedbygården. Därutöver köptes 27 platser i verksamheter som är belägna utanför kommunen. Ibland köps platser för att det inte finns tillgång till plats inom kommunen. Merparten av dessa är upphandlade på ramavtal enligt LOU, vilket betyder att nämnden kan avropa platser allteftersom det behövs. Där köp av platser sker utanför ramavtal är skälen ofta att den enskilde antingen har behov av och behöver en verksamhet med särskild kompetens eller att den enskilda önskar en specifik verksamhet.

Antal fattade beslut per år om särskilt boende har ökat till 100 år 2012, från att ha varit 72 år 2007. Tiden som den enskilde bor i ett särskilt boende har minskat, vilket tyder på att man är sjukare vid inflyttningen idag jämfört med tidigare. Tiden som den enskilde får vänta mellan beslut och inflytt har varierat kraftigt under de senaste åren, och påverkas i allra högsta grad av när förändringar sker i boendestrukturen, som t ex när Enebacken öppnade 2006. I dagsläget är väntetiden lång, över 100 dagar i genomsnitt. Allt fler beslut om korttidsboende fattas, mängden har fördubblats på sex år. En förklaring till det är att personer väntar på permanent särskilt boende.

Fördelningen mellan antal beslut om särskilt boende, tillgång till platser, och köpta platser ut så här (siffror inom parantes visar motsvarande situation år 2010).

Tabell 6, Antal beslut och antal platser

	2010	2013
Beslut om särskilt boende	196	232
Tillgång till platser via entreprenad eller egen regi	168	168
Köpta platser (ej entreprenad/egen regi)	32	41
Enskilda med beslut som väntar	7	33
Sålda platser till andra kommuner	11	4

5.4 Prognos

Prognosen utgår från oförändrad andel av befolkningen får särskilt boende beviljat.

Tabell 7, Prognos för antalet beslut per åldersgrupp, 2013-2022

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
-64	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8
65-79	58	60	61	62	63	64	64	64	64	64
80+	167	175	179	189	199	212	225	239	255	274
Summa	232	241	247	258	269	283	297	311	327	346
Ökning per år		9	6	11	11	14	14	14	16	19
Akkumulerad ökn		9	15	26	37	51	65	79	95	114

Tabell 8, Differens mellan prognostiserade beslut och dagens 168 egna platser i SÄBO

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Behov	232	241	247	258	269	283	297	311	327	346
Egna pl	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
Differens	-64	-73	-79	-90	-101	-115	-129	-143	-159	-178

Tabell 9, Differens mellan prognostiserade beslut och platser i valfrihetssystemet SÄBO

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Behov	232	241	247	258	269	283	297	311	327	346
Valfrihet*	168	168	283	323	431	431	431	431	431	431
Differens	-64	-73	36	65	162	148	134	120	104	85

* Förutsätter att alla projekt på planeringsstadiet genomförs och att samtliga vårdgivare ingår i valfrihetssystemet. Vissa av dessa platser kan säljas till andra kommuner av utföraren.

Sammanfattningsvis visar prognosen att antalet beslut ökar kontinuerligt under de närmaste tio åren. De närmaste åren är ökningen runt tio beslut per år, sedan syns en tydlig ökning i och med att åldersgruppens andel av befolkningen blir allt större.

Platser inom valfrihetssystemet i tabellen ovan visar också det totala antalet platser, det är ingen garanti för att dessa används till Österåkers kommunmedborgare. T ex säljer Smedbygården ca en fjärdedel av sina platser till kommunen, resten köps av andra kommuner. De enda platser som VON garanterat förfogar är de inom egen regi eller upphandlade på entreprenad. De räcker inte till för dagens behov.

5.5 Jämförelse med tidigare prognos

År 2010 gjordes den tidigare boendeprognosen. Då bedömde man behovet av platser år 2013 till 234. Dagens 232 personer med beslut om särskilt boende för äldre stämmer alltså väl överens med den prognos som gjordes för tre år sedan.

6. Bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning

6.1 Bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning

Personer med psykisk funktionsnedsättning kan beviljas bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen om nedsättningen är av sådan grad att den påverkar den dagliga livsföringen. Om personens funktionsnedsättning är stor och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och även bedöms vara varaktig kan den enskilde tillhöra en personkrets enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), förkortad LSS, och ha rätt till insatsen bostad med särskild service för vuxna.

6.2 Kommunens förutsättningar

Det är Vård- och omsorgsnämnden som har ansvaret för särskilda boendeformer för personer med psykisk funktionsnedsättning. I Österåkers kommun finns två boenden för personer med psykiska funktionsnedsättningar. Det ena är en servicebostad enligt LSS, vilket betyder att personerna ska tillhöra personkretsen enligt LSS och ha ett icke tillgodosett behov av boende för att vara berättigad till en plats. Det finns åtta lägenheter på boendet. Det andra boendet är en nyöppnad bostad med särskild service enligt SoL i form av en gruppboende med fem lägenheter. Ytterligare två lägenheter ska byggas till.

Tabell 10, Bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning i ÖK

Enhet	Drivs av	Antal lägenheter
Malvavägen LSS	Produktionsstyrelsen	8
Skogstjällen SoL	Akida omsorg AB	5
Totalt		13

Hem för vård och boende, HVB, är en boendeform som kombinerar stöd i bostaden med tillgång till hälso- och sjukvård och behandling. I dagsläget köper kommunen 24 platser i HVB runt om i Sverige. Verksamheterna är upphandlade enligt ramavtal enligt LOU och avrop görs när behov finns.

6.3 Behov av bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning

När tillbyggnaden till den nya verksamheten bostad med särskild service är klar kommer kommunen att ha tillgång till sammanlagt 15 platser i boendeform inom

kommunen enligt LSS och SoL. Detta bör minska behovet av köpta HVB-platser något. Dock är en del av orsakerna bakom behov av HVB-placering sådana att de inte går att ersätta med en bostad med särskild service. Exempel kan vara behov av behandling, kombination av diagnoser, samt mängd bemanning.

I underlag från Socialdepartementet i uppskattar man andelen av den vuxna befolkningen i Sverige med någon form av psykisk funktionsnedsättning till 0,7-1 % av befolkningen. Vid en nyligen genomförd inventering av akter tillhörande målgruppen i kommunen var antalet personer 211 (0,5 % av befolkningen).

Merparten av dessa personer klarar sig bra i vardagen, eventuellt med stöd från psykiatri och/eller kommunen. Det är en mindre andel som genom Österåkers kommun har ett boende. Hur stor den siffran är i kommunerna generellt, avgörs av hur välfungerande stödet är runt individerna i övrigt, t ex läkarkontakt, boendestöd och sysselsättning, men också av om det faktiskt finns boendeformer inom kommunen. Även situationen på bostadsmarknaden i stort påverkar graden av ansökningar. Målgruppen har ett utsatt ekonomiskt läge vilket gör det svårt att ordna egen bostad.

En mellanform av bostad kan finnas i form av ett så kallat trapphusboende. Det är en form av lägenhet som finns i ett trapphus eller liknande, där alla lägenheter hör till verksamheten. Visst personalstöd finns i form av boendestöd och/eller fast personal. Någon typ av gemensamhetsyta kan också finnas. Boendeformen erbjuder inte lika omfattande omvårdnad som en bostad med särskild service, men innebär en mer skyddad boendeform än lägenhet i vanliga lägenhetsbeståndet. Det finns inget trapphusboende i kommunen idag, men det finns behov av den typen av insats.

Antal personer med boendestöd har ökat kraftigt. På drygt ett och ett halvt år har antalet växt från 78 till 99 personer. I antal timmar är ökningen 1 129 timmar per månad jämfört med 534 för tre år sedan.

En annan typ av insats som det kan finnas behov av är en form av mellanvårdsboende (korttidsboende), där den enskilde kan bo under en begränsad till vid behov. Exempel på situationer kan vara när man har varit inom slutenvårdspsykiatri och ska flytta hem, men behöver mycket stöd innan det kan genomföras. Detta ökar möjligheten för den enskilde att kunna bo kvar i sitt ordinära boende istället för att behöva ansöka om en särskild boendeform. Det finns dock inget uppdrag inom kommunen att arbeta med denna lösning.

6.4 Prognos

Nedan finns en uppskattning av framtida behov baserad på befolkningsutveckling, dagens ej tillgodosedda behov, samt kännedom på individnivå. Några personer räknas dubbelt år 2013 pga. starten av det nya boendet.

Tabell 11, Uppskattning av behov bostad för personer med psykisk funktionsnedsättning

	2010	2013	2016	2018	2020	2022
Bostad med särskild service LSS	8	8	8	8	8	8
Bostad med särskild service SoL	–	5	7	7	7	7
Trapphusboende eller liknande	–	0	10	13	15	15
HVB	15	24	19	17	17	17
Totalt	23	37	44	45	47	47

Uppskattningen bygger på att några personer i dag boendes på HVB flyttar till den nya verksamheten bostad med särskild service. Andra som flyttar in där kommer att flytta från sitt ordinära boende. Därför växer antalet personer med bostad ordnad via kommunen år 2013. Sammanfattningsvis är det största behovet att skapa ett boende i trapphusliknande form.

6.5 Jämförelse med tidigare prognos

Det är svårt att jämföra utfall med tidigare prognos. I den konstaterades ett behov av ett trapphusboende. Sedan den tidigare prognosen har den nya verksamheten bostad med särskild service tillkommit. Vad gäller antalet köpta HVB-platser har de ökat med 9 sedan 2010. Avsaknaden av trapphusboende, och tills helt nyligen, gruppboende enligt SoL, är en förklaring till detta.

7. Bostad med särskild service enligt LSS

7.1 Bostäder enligt LSS för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning kan ha rätt till stöd enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:389), LSS. Stöd kan ges bland annat i form av bostad med särskild service för vuxna i form av gruppboende eller serviceboende. I gruppboende bor man i egen lägenhet nära personal och gemensamhetsutrymme. I serviceboende finns tillgång till personal och gemensamhetsutrymme, men på ett längre avstånd. I serviceboende ska man kunna klara sig mer självständigt än i en gruppboende.

Insatsen bostad med särskild service för vuxna kan man ansöka om när man har fyllt 18 år. Vanligt är att ansökan görs efter gymnasiet, runt 20-21 års ålder, men variationen är stor. Det finns även bostad med särskild service för barn. Denna prognos behandlar enbart bostad med särskild service för vuxna. Det finns också en variant på insatsen som heter särskilt anpassad bostad. Det innebär att kommunen tillhandahåller en lägenhet men att personalstöd och gemensamhetsyta inte ingår. Dessa behandlas inte i denna prognos.

Målet med LSS är att människor med funktionsnedsättning ska ha goda levnadsvillkor och kunna leva och bo så likt andra människor som möjligt. Personer med funktionsnedsättning som har rätt till stöd enligt LSS har också alltid rätt till stöd enligt Socialtjänstlagen. LSS är en så kallad pluslag och den enskilde väljer själv enligt vilket lagstöd han eller hon ansöker om hjälp.

7.2 Kommunens förutsättningar

Det är Vård- och omsorgsnämnden som har ansvar för boendeformer enligt LSS. Nämnden i Österåkers kommun förfogar över 12 verksamheter för bostad med särskild service med sammanlagt 103 lägenheter. Åtta av verksamheterna är gruppboendestäder, fyra är serviceboendestäder. Av serviceboendestäderna är en verksamhet riktad till personer med psykisk funktionsnedsättning och behandlas i avsnitt 6. En

verksamhet drivs av en privat utförare efter upphandling, de övriga drivs av Produktionsstyrelsen enligt beställningar från Vård- och omsorgsnämnden.

Tabell 12, LSS-bostäder i Österåkers kommun

Enhet	Drivs av	Antal lägenheter
Bergsättra	Produktionsstyrelsen	10
Ngv 35 Plan 2	Produktionsstyrelsen	4
Planett	Produktionsstyrelsen	6
Oppsättra	Produktionsstyrelsen	11
Smedby	Produktionsstyrelsen	9
Skånsta	Produktionsstyrelsen	6
Ljusterö	Produktionsstyrelsen	11
Skonaren	Produktionsstyrelsen	6
Gruppbostad totalt		63
Runö SoS	Produktionsstyrelsen	11
Ngv SoS	Produktionsstyrelsen	14
Malva	Produktionsstyrelsen	8
Åkerspark	Olivia omsorg AB	7
Servicebostad totalt		40
Platser egen regi/entreprenad 2013		103
Hantverkaren 2014	?	6
Platser egen regi/entreprenad 2014		109

Utöver de verksamheter som drivs på uppdrag av kommunen finns det två enskilda verksamheter inom kommunens gräns som drivs av privata företag, Skeppet och 33:an. Vård- och omsorgsnämnden har ramavtal med verksamheterna, vilket betyder att nämnden kan köpa enstaka platser när det behövs.

Tabell 13, LSS-bostäder i Österåkers kommun, annan huvudman

Enhet	Drivs av	Antal lägenheter
Skeppet	Nytida (Carema)	6
33:an	33:ans AB	11
Platser annan huvudman*		17

* Verksamheterna säljer platser till Österåkers kommun och till andra kommuner

Nämnden köper också enstaka platser utanför kommunen enligt ramavtal. Detta kan vara på grund av att den enskilde har speciella behov som kräver en särskild inriktning på verksamheten, att den enskilde ha andra starkt vägande skäl att önska en bostad utanför kommunen, eller på grund av att det inte finns platser inom kommunens verksamheter.

Nedan finns en sammanställning över det antal platser som nämnden nyttjar i LSS-bostäder för vuxna 2013-10-01.

Tabell 14, Totalt antal nyttjade platser i LSS-bostäder

Egen regi/entreprenad	97
Enstaka platser inom kommunen	11
Enstaka platser utom kommunen	10
Totalt	118

7.3 Behov av bostäder enligt LSS

I Österåkers kommun får cirka 0,90 % av befolkningen insatser enligt LSS (oktober 2013). Detta har ökat från 0,62 % på ett drygt decennium. Det är framförallt insatser riktade till barn samt insatsen daglig verksamhet som har ökat. Andelen av befolkningen som har bostad enligt LSS 9.9 § har under de senaste åren varierat mellan 0,27 % och 0,31 %, med en svag tendens till ökning. Detta innebär också en faktisk ökning av antalet personer med insatser då den totala folkmängden har ökat (från 93 till 119 beslut om insatsen mellan åren 1999 och 2013).

Österåkers kommun har en relativt hög andel personer med insatser enligt LSS. Det finns ett utjämningsystem nationellt som ger bidrag till kommuner med många beslut enligt LSS. Österåkers kommun tar emot bidrag varje år (ca 33 mkr).

Situationen på bostadsmarknaden i stort kan påverka antalet ansökningar om bostad. LSS ger rätt till en bostad om man tillhör personkretsen, har behov av en bostad, och behovet inte tillgodoses på annat sätt. Målgruppen har ofta ett utsatt ekonomiskt läge vilket gör det svårare att ordna egen bostad.

Antalet beslut om insatser till barn har ökat. Detta visar på en framtida ökning, då barnen blir vuxna. Exempelvis har beslut om barnboende ökat. Att antalet beslut om daglig verksamhet har ökat tyder också på framtida ökning inom boende, då många startar med daglig verksamhet efter gymnasiet och sedan flyttar efter några år. Kommunen har också kännedom om flera personer med individuella planer där man har angivit att man kommer att ansöka om boende inom några år.

Boendestöd enligt SoL beviljas allt oftare till personer som tillhör personkretsen i LSS men som har en egen bostad.

7.4 Prognos

Att beräkna det framtida behovet av lägenheter för bostad med särskild service enligt LSS kan göras med hänsyn taget till tre faktorer: befolkningsprognos, faktisk kunskap på individnivå samt tendenser inom avflyttning, diagnostisering och mortalitet.

Att jämföra befolkningssammansättning och - utveckling med antalet individer med insatser idag är ett sätt att grovt uppskatta behovet av framtida LSS-bostäder. Befolkningen ökar, om än olika mycket inom olika grupper. En viss andel (i snitt 0,29 % under de senaste 10 åren) av befolkningen har behov av bostad för vuxna och detta har en svag tendens att öka. Med antagandet att andelen om tio år har ökat till 0,31 % skulle man se att behovet år 2022 (med 46 300 invånare) kommer att vara 144 lägenheter.

Den stora ökningen sker dock inte genom befolkningsökning, utan genom ökad andel personer som ansöker om insatsen. I dagsläget finns även ett uppdämt behov, och många personer väntas ansöka om bostad med särskild service inom de närmaste åren. En avidentifierad sammanställning över förmodade kommande ansökningar bidrar till prognosen.

Åldersstrukturen i kommunens verksamheter är relativt hög, vilket talar för att det kommer att finnas lediga lägenheter i framtiden. Samtidigt går samhällsutvecklingen mot att fler unga får diagnoser som berättigar till stöd enligt LSS, vilket talar för att fler personer också kommer att ansöka om och bli beviljad bostad med särskild service. Denna utveckling är tydlig i Österåkers kommun.

Sammanfattningsvis kommer den mest tillförlitliga uppskattningen från en avvägning av ovanstående i kombination med kännedom på individnivå. Behov av nya bostäder enligt LSS för gruppen med funktionsnedsättning som socialförvaltningen kan

identifiera redovisas i tabellen nedan.

Tabell 15, Behov av platser i LSS-bostäder 2013-2022

	Läge 2013	Behov* 2013	2014	2016	2018	2020	2022
Gruppbofastad	72	81	81	83	85	91	98
Servicebofastad	46	60	71	88	106	123	134
Totalt behov	118	141	152	171	191	214	232

* Avseende att det finns personer med behov av insatsen som ej fått den verkställd alt ej ansöker pga. brist på platser

Hänsyn är tagen till att en viss andel av de boende i gruppbofastäder idag avlider eller flyttar. Uppskattningen av avflyttningsgraden för de boende i servicebofastad är högre, beroende på att det kan vara personer som kan ha olika typer av stöd i olika faser av livet.

Utöver den gruppbofastad som planeras vara färdig i slutet av 2014 finns behov av en ytterligare gruppbofastad omgående. På tio års sikt bör det ha tillkommit totalt fyra till fem gruppbofastäder. Vad gäller servicebofastäder finns det redan nu ett stort uppdämt behov, och behovet ökar stadigt under de närmaste tio åren.

Tabell 16, Ackumulerad ökning av behov av platser 2013-2022

	2013	2014	2016	2018	2020	2022
Gruppbofastad	9	9	11	13	19	26
Servicebofastad	14	25	42	60	77	88
Totalt behov	23	34	53	73	96	114

7.5 Tidigare prognos

I prognosen från 2010 bedömdes att behovet av att stödja personer med en typ av boendestöd i sina egna lägenheter skulle öka. Detta har ökat, en ny verksamhet har startat med denna inriktning. Detta gör också att ökningen av behovet av servicebofastäder har varit något mindre än vad den annars skulle ha varit.

En ny gruppbofastad hade behövts år 2011 och en andra år 2013. Ingen ny gruppbofastad har tillkommit. Under 2014 planeras en ny gruppbofastad att uppföras. Behovet av tillförsel av lägenheter till servicebofastad har inte heller tillgodosetts, därav det ovan redovisade uppdämnda behovet.

8. Behov av bostäder inom individ- och familjeomsorg

8.1 Bostäder för personer inom individ- och familjeomsorgen

Socialtjänsten har i vissa fall ansvar för att med hjälp av boende stödja unga vuxna vars familjehemsplacering avslutas, flyktingfamiljer utan ordnad försörjning, ensamkommande barn som blivit vuxna, personer med missbruksproblematik och personer som är våldsutsatta i en nära relation och som behöver annat boende.

Socialtjänsten har dock inget generellt bostadsförsörjningsansvar. Individer har ansvar för att i första hand själva ordna bostad, även utanför kommunens gränser om nödvändigt. I akuta lägen kan socialtjänsten stötta med tillgång till tillfällig bostad.

8.2 Kommunens förutsättningar

Ansvaret för stöd till ovanstående grupper är i första hand Socialnämndens. Nämnden förfogar över 55 lägenheter som hyrs ut med tidsbegränsade kontrakt. Det finns en prioriteringsordning för vilka grupper som får ett andrahandskontrakt via Socialnämnden:

1. Flyktingar
2. Ensamkommande flyktingbarn
3. Personer med missbruksproblem
4. Föräldrar med barn (i akuta situationer)
5. Personer utsatta för våld i nära relationer
6. Personer med behov av särskilt stöd
7. Personer utan egen bostad
8. Via kommunbyte

I Österåkers kommun är kötiderna relativt långa för att få en hyresrätt. Det kommunala bolaget Armada Fastigheter AB har kötider på 1,5 år och uppåt, ju lägre hyra desto längre kötid. Man behöver ha en inkomst som motsvarar 3 ggr hyran för att få ett kontrakt. Försörjningsstöd godkänns inte som inkomst, däremot sjukersättning, studiemedel eller ålderspension. Det finns också andra fastighetsägare som har liknande krav på hyresgästen

Takten på nybyggnation i Österåker är hög jämfört med många andra kommuner. Dock blir hyrorna i nyproducerade lägenheter relativt sett höga vilket gör det svårt för många ekonomiskt utsatta personer att ha råd att bo i nya lägenheter. Dessutom sker de flesta nybyggnationer för ägande- eller bostadsrättsändamål.

Målgrupper som kan behöva en boendeform liknande gruppboende, är ensamkommande barn och äldre personer med missbruk.

8.3 Behov av bostäder för personer inom individ- och familjeomsorgen

De 55 lägenheterna anvisas via biståndsbeslut. Målet med biståndsbeslutet är att den enskilde ska bli självförsörjande, även vad gäller eget boende. Antalet lägenheter bedöms idag vara lagom, med tanke på att socialtjänsten inte ska vara en bostadsförmedlande aktör. Däremot behöver tillströmningen av nya lägenheter ständigt fungera, då ett andrahandskontrakt kan bli ett förstahandskontrakt och lämnas över till en enskild med biståndsbeslut när denne blivit självförsörjande.

Idag finns ett gruppboende för ensamkommande barn, med sammanlagt nio platser samt fyra platser i träningslägenhet. Antalet platser skulle behöva utökas.

Socialnämnden har fått i uppdrag att undersöka möjligheterna för att starta ett boende för äldre personer med missbruk.

8.4 Prognos

Behovet av antal lägenheter för Socialnämndens målgrupper påverkas av befolkningsutveckling, antalet flyktingar och ensamkommande barn som kommer till kommunen, och läget på arbetsmarknaden som påverkar försörjningen. Även bostadsmarknadens egenskaper och utveckling påverkar behovet då möjligheten att ordna egen bostad varierar med detta.

Även om det totala antalet lägenheter som Socialnämnden förfogar över inte ska öka relativt sett, så behöver tillförseln öka för att personer ska kunna teckna egna kontrakt efter en övergångstid.

Tabell 17, Behov av lägenheter förmedlade av Socialnämnden 2013-2022

	2010	2013	2016	2018	2020	2022
Behov av lägenheter	35	55	58	60	62	63
Behov av tillförsel /år	–	20	25	26	28	28
Utflyde av lägenheter	–	20	22	24	26	27

Behovet av platser för särskilda målgrupper i bostäder, typ gruppboheter, redovisas nedan.

Tabell 18, Behov av bostäder för målgrupper i gruppbohet eller liknande 2013-2022

	2013	2016	2018	2020	2022
Ensamkommande barn, gruppbo	9	15	15	15	15
Ensamkommande barn, träning	4	8	8	8	8
Äldre med missbruk, gruppbo	0	6	6	6	6

8.5 Tidigare prognos

I den tidigare prognosen från år 2010 diskuterades samma behov som ovan, av mindre och billiga lägenheter för målgrupperna. Under de senaste tre åren har antalet lägenheter utökats. Dels via nytillskott, och dels pga. att Socialnämnden har övertagit flyktingmottagandet, inklusive vissa lägenheter, från annan del av kommunen.

5.

Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS per 2015-03-31 från Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-16

Dnr VON 2014/0043-739

Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS 2015-03-31 från Vård- och omsorgsnämnden

Sammanfattning

Rapporten avser äldreomsorg enligt SoL och omsorg till personer med funktionsnedsättning enligt SoL och LSS.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Anteckna rapporten till protokollet.
2. Överlämna rapporten till Kommunfullmäktige och revisorerna.

Bakgrund

Kommunen har skyldighet enligt 16 kap 6 f § socialtjänstlagen (SoL) och enligt 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) att till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och revisorerna rapportera gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum.

Vård- och omsorgsnämnden ska även lämna statistikrapport till Kommunfullmäktige över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL och 9 § LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen för gynnande beslut.

Förvaltningens slutsatser

SoL

Det fanns fyrtiofyra ej verkställda beslut enligt SoL att rapportera den 31 mars 2015.

- Trettioåtta beslut avser särskilt boende: tretton personer har tackat nej till erbjuden lägenhet, nio beslut är verkställda under första kvartalet 2015, tjuugoått personer har andra insatser i väntan på verkställighet. Sju personer har avlidit och tre personer har återtagit ansökan.
- Ett beslut avser utökning av korttidsboende/växelvård, personen har tackat nej till erbjudande.
- Två beslut avser trygghetslarm, båda har tackat nej till erbjudande.
- Ett beslut avser HVB-boende (hem för vård och boende), behovet har upphört.
- Två beslut avser dagverksamhet, personerna har återtagit ansökan.

LSS

Det fanns tjuogoen ej verkställda beslut enligt LSS att rapportera den 31 mars 2015.

- Sexton beslut avser bostad med särskild service för vuxna: Sex personer väljer att vänta till Hanterverkaren öppnar i december, tre personer har tackat nej till erbjuden lägenhet, för en person är beslutet verkställda i januari 2015. För övriga har ingen ledig bostad kunnat erbjudas.
- Två beslut avser korttidsvistelse, där föräldrar har valt att tacka nej till erbjudande.

Tjänsteutlåtande

- Ett beslut avser kontaktperson: flera försök gjorts för att verkställa men ej lyckats. Beslutet har nu upphört.
- Ett beslut om ledsagarservice har inte kunnat verkställas pga andra insatser
- Ett beslut om avslösarservice har inte kunnat verkställas pga andra insatser

Anne Simmasgård
Socialchef

Sigbritt Sundling
Enhetschef

Expedieras

Kommunfullmäktige
Revisorerna

6.

**Svar på motion nr 11/2014 från
Ann-Christine Furustrand (S) -
Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede
(Omedelbar justering)**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2015-04-16

Dnr VON 2015/0004-101

Till Vård- och omsorgsnämnden

Svar på motion nr 11/2014 från Ann-Christine Furustrand (S) - Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede

Sammanfattning

Ann-Christine Furustrand (S) yrkar i en motion väckt i Kommunfullmäktige 2014-08-26 att:

- tillsammans med landstinget se över hur den kvalificerade hemsjukvården i livets slutskede kan förbättras och utvecklas här i Österåker.
- Österåkers kommun samtidigt ser över hur stödet till anhöriga också kan utvecklas.

Motionen har remitterats till Vård- och omsorgsnämnden för yttrande och behandling.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta
Motionen anses besvarad i och med socialförvaltningens fortsatta arbete med dessa frågor.

Vård- och omsorgsnämndens beslutar för egen del

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Palliativ vård

För att enligt WHO:s definition kunna kalla den vård man erbjuder för palliativ vård, måste man utgå från en helhetssyn där följande fyra dimensioner beaktas:

- Fysisk dimension (smärta, illamående, andnöd och så vidare).
- Psykisk dimension (till exempel oro, nedstämdhet, sömnproblem).
- Social dimension (bland annat boendet, närståendestöd och så vidare).
- Existentiell/andlig dimension (till exempel dödsångest, meningslöshet).

Med helhetssyn avses att samtliga fyra dimensioner påverkar varandra. Som exempel vet vi från den moderna hjärnforskningen att akut obearbetad dödsångest ökar upplevelsen av fysisk smärta. I komplicerade fall räcker det därför inte med smärtstillande läkemedel såsom morfin för att uppnå smärtfrihet, ibland behövs existentiella stödsamtal för att patienten skall kunna slappna av och därmed uppleva smärtlindring.

Tjänsteutlåtande

Bakgrund

Hemsjukvård, dvs. hälso- och sjukvård som bedrivs i någon hem, s.k. ordinärt boende, är inte ett kommunalt ansvar i Stockholms län. Det är landstinget som har ansvaret för den hälso- och sjukvård som utförs i den enskildes egen bostad. Avancerad sjukvård i hemmet, ASiH, är ett alternativ till att vara inlagd på sjukhus. Det är behandlande läkare, som avgör om någon kan vårdas hemma.

Det går att få avancerad sjukvård i hemmet om personen drabbats av:

- en allvarlig sjukdom som kräver täta vårdkontakter, exempelvis olika typer av cancer, ALS eller KOL.
- en sjukdom som kräver avancerad vård, exempelvis efter en operation.
- en obotlig sjukdom och vårdas inför livets slut.

När det är klart att individen ska få avancerad sjukvård i hemmet väljer denne vilken vårdgivare denne vill vårdas av. Individen kan välja var denne vill få vård. Det går att få vård på en annan adress än sin folkbokföringsadress. Om patienten och dennes närstående önskar, kan vård ges hemma hos någon närstående. Den läkare som remitterar till avancerad sjukvård i hemmet hjälper till att hitta vårdgivare som är godkända i det geografiska område som patienten vill få vård i. Det förutsätter naturligtvis att det finns fler än en vårdgivare i det området.

Flera samverkansprojekt och samverkansforum pågår, bl.a. genom FoU Nordost och Regionalt cancercentrum. Österåkers kommun finansierar FoU Nordost tillsammans med Stockholms läns landsting och övriga nordostkommuner. Kommunen utför hemtjänstinsatser i samma individs hem som landstinget eller ASiH, utför hälso- och sjukvårdsinsatser i. I vissa fall utför kommuns personal hälso- och sjukvårdsuppgifter antingen som assisterad egenvård eller som delegerad hälso- och sjukvårdsuppgift där legitimerad personal från landstinget delegerar dessa uppgifter till kommunens personal. Detta fungerar relativt bristfälligt eftersom hemtjänstpersonal ofta upplever delegeringsutbildningen som otillräcklig och att stödet från legitimerad personal i det dagliga arbetet brister. Kommunen för en pågående dialog med primärvården om dessa brister.

Inom särskilda boendeformer, där kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagens § 18 har ett hälso- och sjukvårdsansvar, är vård i livets slutskede ett prioriterat område där samverkan med berörda läkarorganisationer fungerar väl.

Tjänsteutlåtande

Stöd till anhöriga

Österåkers kommun erbjuder olika former av stöd för att underlätta för den som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående med funktionshinder. Österåkers kommun erbjuder också växelvård i syfte att kunna avlasta och stödja både den som behöver hjälpen och dennes närstående.

Att stödja anhöriga är ett lagstyrt krav som regleras både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Kommunen ska erbjuda stöd för att underlätta för personer som vårdar en närstående som är äldre, långvarigt sjuk eller har en funktionsnedsättning. Arbetet med stöd till anhöriga ska omfatta socialtjänstens alla verksamheter. Syftet är att minska de anhörigas psykiska och fysiska belastning. För en del personer handlar det om att få hjälp med insatser som den närstående behöver, för andra handlar det om att de själva behöver få information eller utbildning av kommunen.

I kommunens ansvar ingår att upprätta planer för hur bestämmelsen ska tillämpas i socialtjänsten, att informera kommuninvånarna om möjligheten att få stöd om man vårdar en närstående, att avsätta pengar för anhörigstöd samt att följa upp arbetet.

Genom kommunens anhörigkonsulent erbjuds:

- information om vilket stöd kommunen har att erbjuda,
- vägledning och stöd i anhörigfrågor,
- möjlighet att träffa andra anhöriga och att utbyta erfarenheter,
- informationsträffar, föredrag och föreläsningar,
- anhörigcirklar,
- sociala och hälsofrämjande aktiviteter,
- hembesök.

Arbetet med stöd till anhöriga är ständigt föremål för utveckling och anpassning till de behov som finns och krav som ställs genom lagar och författningar t.ex. 5 kap. 10 § socialtjänstlagen.

Förvaltningens slutsatser

Motionären lyfter fram ett viktigt område. Socialförvaltningen arbetar kontinuerligt med frågor kring vård i livets slutskede och stöd till anhöriga. Det finns forum, pågående samverkan och utvecklingsprojekt som syftar till att förbättra och utveckla arbetet kring dessa viktiga områden bl.a. via FoU Nordost, MAS-nätverk, arbete med värdighetsgarantier, projekt för effektiv närvård etc. Det pågår ett ständigt förbättringsarbete inom detta prioriterade område, inom och mellan alla berörda, ansvariga vårdgivare. Många delar fungerar bra och andra delar behöver förbättras. Motionen anses med detta tjänsteutlåtande besvarad.

Tjänsteutlåtande

Bilagor

1. Motion: Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede, Dnr. KS 2014/0253-100

Anne Simmasgård
Socialchef

David Lidin
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Expedieras

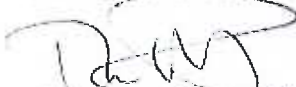
Kommunstyrelsen, akt

Motionen väcktes i KF 2014-09-01 § 6:22 ”Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede”

Besvaras så snart som möjligt.

Nämnd	Remiss X = JA	Remittering sker av följande orsak
Kommunstyrelsen		
Byggnadsnämnden		
Kultur- och fritidsnämnden		
Skolnämnden		
Miljö- och hälso- skyddsnämnden		
Produktionsstyrelsen		
Socialnämnden		
Valnämnden		
Vård- och omsorgsnämnden	X	I enlighet med § 1 VON:s reglemente.

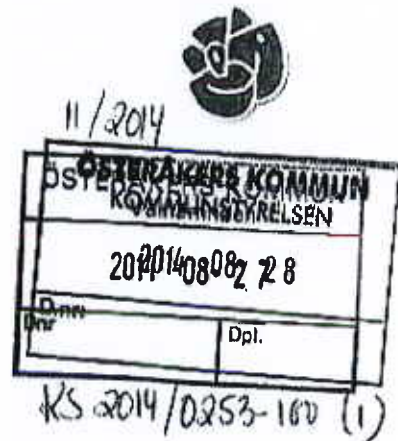
Till ovanstående nämnd/styrelse remitteras härmed bifogad motion för behandling på respektive sammanträde samt för nämndsekreterare att anmäla till KS/KF- tåg för vidare behandling.

Michaela Fletcher (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Motion

Till Österåkers kommunfullmäktige
2014-08-26

Kvalificerad hemsjukvård i livets slutskede

Det har kommit till vår kännedom att det finns brister i hemsjukvården när det gäller vård i hemmet i livets slutskede. Här måste Österåkers kommun och landstiget hitta former för samarbete för att garantera att medborgare här i kommunen som behöver en kvalificerad sk palliativ vård får det.

Det finns olika lösningar att titta närmare på från andra kommuner, bland annat mobila vårdteam som är exempel på samarbete mellan kommun och landsting. Här bör också ses över hur stödet till anhöriga skulle kunna utvecklas här i Österåker.

Föreslår därför kommunfullmäktige besluta

- Att** att tillsammans med landstinget se över hur den kvalificerade hemsjukvården i livets slutskede kan förbättras och utvecklas här i Österåker.
- Att** Österåkers kommun samtidigt ser över hur stödet till anhöriga också kan utvecklas

För den Socialdemokratiska gruppen

Ann-Christine Furustrand (S)

7.

**Uppföljning av åtgärder efter uppföljning
vid Skogstäppan gruppbostad SoL**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-08

Dnr VON 2014/0004

Uppföljning av åtgärder efter uppföljning vid Skogstäppan gruppbostad SoL

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

Att godkänna rapport efter uppföljning av åtgärder vid Skogstäppan gruppbostad SoL

Bakgrund

Nytida AB driver på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden verksamhet vid Skogstäppan gruppbostad, som är en gruppbostad för personer med psykiska funktionsnedsättningar. Verksamheten bedrivs enligt socialtjänstlagen, SoL. Det finns ett avtal som reglerar uppdraget. Verksamheten är ålagd att följa de lagar, regler och föreskrifter som rör området.

Våren 2014 gjordes en fördjupad uppföljning av verksamheten och av avtalet. Verksamheten hade då varit i gång i ett halvår och det fanns flera utvecklingsområden som verksamheten arbetade för att åtgärda. Våren 2015 har socialförvaltningen genomfört en uppföljning i syfte att se hur åtgärderna har fungerat.

Förvaltningens slutsatser

Medicinskt ansvarig sjuksköterska och sakkunnig inom funktionshinder har under våren 2015 gjort uppföljningsbesök vid Skogstäppan gruppbostad. Under tiden mellan uppföljningen våren 2014 och våren 2015 har Nytida köpt upp företaget som tidigare bedrev verksamheten. Ny verksamhetschef och enhetschef är i verksamheten. Arbete har pågått med att ställa om rutiner för att stämma in med Nytidas system. Ett flertal möten har hållits för att framförallt ansvaret för HSL-insatser för de boende ska förtydligas. Där har verksamheten nu organiserat sig så att de uppfyller kraven i avtalet. I övrigt uppfyller Nytida kraven som ställs i avtalet.

Bilagor

Uppföljning av verksamheten vid Skogstäppan gruppbostad

David Lidin

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Sara Eriksson

Sakkunnig funktionshinder

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2015-04-08

Uppföljning av åtgärder efter uppföljning av Skogstäppan

Sammanfattning

Under våren 2014 genomfördes en uppföljning av verksamheten vid Skogstäppan. Då hade verksamheten varit igång i fyra månader. Det fanns vissa områden vilka verksamheten behövde åtgärda och som ingick i uppstartsprocessen av att fastställa rutiner enligt behov.

Detta är en uppföljning som har genomförts när verksamheten har varit igång i cirka ett och ett halvt år. Den visar att det har återsatt vissa förbättringsområden inom framförallt jour- och beredskapssituationer, dokumentation och inom HSL-ansvaret. Under uppföljningens gång har strukturen för HSL-ansvaret blivit tydligare och verksamheten har avtalat om hur jour- och beredskapssituationer ska hanteras. Nytida AB har köpt den tidigare driftentreprenören och arbetar med att uppdatera och byta ut rutiner, däribland ingår ett omfattande arbete om dokumentation.

Bakgrund

På Skogstäppan bor sju personer med psykiska funktionsnedsättningar i egna lägenheter. De enskilda har beslut om bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen av Vård- och omsorgsnämnden. Nytida AB bedriver verksamheten på uppdrag av nämnden. Avtalet sträcker sig till 30 september 2016 med möjlighet till tre års förlängning. Sakkunnig inom funktionshinder följer upp verksamheten. Medicinskt ansvarig sjuksköterska följer upp de delar som rör hälso- och sjukvårdsinsatser. Biståndshandläggare följer upp insatsen för den enskilde.

Lokaler

Skogstäppan finns i en enplansbyggnad som ligger bortom Åkers Runö station i Österåkers kommun, cirka två kilometer från centrum. Omgivningarna är lantliga. Det finns tågstation och busshållplats i närheten. De sju lägenheterna är fullvärdiga med egna badrum och kök. Det finns gemensamhetsutrymmen i form av vardagsrum och kök samt tvättstuga. En trädgård omger huset och det finns en altan samt en separat byggnad som används som aktivitetsrum och förråd.

Personal

Bemanningen består av två personal på plats mellan 8.30 och 19 på dagarna, vardagar och helger. På natten finns en personal i tjänst i så kallad sovande jour. Bemanningen upplevs som tillräcklig. Verksamheten är lugn på kvällstid, personalen beskriver att de flesta boende drar sig tillbaka till sina lägenheter och inte önskar stöd då. Personalen i tjänst på kvällen hinner avrunda dagen, för-

bereda för dagen därpå, fika med de boende, dela mediciner och titta på TV eller umgås med de boende som vill.

Samtlig personal har för området lämplig grundutbildning. Kompetensutvecklingsplaner för personalen finns. Personalen beskriver att de får gå på vidareutbildning och Nytida erbjuder också en del utbildning i egen regi. Personalen har handledning regelbundet. Handledningen fokuserar på de boende och deras behov.

Riskbedömning för arbetsmiljöskäl görs för personalen. Denna dokumenteras och utvärderas.

För Skogstäppan finns 25 % verksamhetschef och 50 % gruppchef. Verksamhetschefen har även ansvar för tre LSS-gruppboendestäder, varav en finns i Åkersberga. Verksamhetschefen har en äldre högskoleutbildning som fritidspedagog med viss komplettering med utbildning inom juridik och dokumentation samt intern chefsutbildning. Gruppchefen har även ansvar för en LSS-gruppboendestad i Åkersberga. Det finns en chefsberedskap, vilken består av att en chef inom Nytida alltid är tillgänglig via telefon för personalen. Personalen upplever att de har lätt att få tag i ledningen. Ledningen är ny från årsskiftet och är fortfarande under introduktion i verksamheten.

Boende

På Skogstäppan bor både kvinnor och män, i varierande åldrar. De flesta är medelålders. Några av de boende har sysselsättning på dagtid, andra är hemma hela dagarna. Behovet av stöd vid aktiviteter varierar. Personalen upplever att de har gott om tid att göra saker med de boende när de önskar, men det krävs en viss planering då verksamheten inte kan lämnas obemannad. Personalen kan skjuta på sin arbetstid om det skulle behövas för att någon ska hinna göra något särskilt, t ex på sen kvällstid. Aktiviteter kan dels vara fritidsaktiviteter, men också handla om att uträtta ärenden tillsammans. Ett par av de boende är relativt självständiga när det gäller aktiviteter.

Verksamheten förfogar sedan i höstas över en bil. Det ger möjligheten till större frihet och spontanitet. Man utvärderar om bilen ska bytas till en minibuss, där fler kan åka med samtidigt.

De boende behöver stöd med vardagssysslor i varierande grad. Det kan handla om att städa, tvätta eller laga mat. En del har familjer och anhöriga som är aktiva i kontakter, andra behöver mer stöd för att upprätthålla sociala kontakter.

Risikanalyser görs specifikt för de boende i verksamhetens dokumentationssystem. Det har funnits problem i verksamheten då boende har fallit och det bara varit en personal i tjänst som då ska hjälpa den boende. Detta har ledningen nyligen löst genom att avtala med en organisation som kan komma och hjälpa till när det händer. Är situationen akut kommer man att kontakta 112.

Mat- och måltidssituationen

De boende äter sina måltider tillsammans. De betalar varje månad via en faktura till Nytida. Storleken på fakturan beror på hur många måltider man har deltagit vid. Det är personalen, ibland tillsammans med en eller två boende, som lagar maten. Personalen har gått utbildning i livsmedelshygien. Vad som ska lagas bestäms gemensamt på husmöte en gång per vecka. Personalen

upplever att det är svårt att få de boende att komma med förslag, och man försöker ta tillvara varje önskemål som ändå kommer. Personalen beskriver att de boende i takt med att de har lärt känna varandra stöttar varandra, serverar och ser till så att måltiden blir en trevlig stund.

De som bor på Skogstäppan har möjlighet att ta en smörgås eller liknande när de är hungriga, som mellanmål. Det finns ett lås på kylskåpet, som enligt ledningen finns där på grund av att det finns risk för spridning av blodsmitta annars.

Utevistelse och fysisk aktivitet

På Skogstäppan finns en trädgård. Det finns också en altan där alla får plats. Det är möjligt att promenera i omgivningarna, och det finns cyklar som boende och personal kan använda. Det är dock inte många av de boende som väljer att göra någon typ av fysisk aktivitet. Personalen uppger att de gör vad de kan för att motivera de boende att vistas ute, men de är också lyhörda för när de boende säger ifrån. Om det är någon boende som har behov av stöd t ex genom hjälpmedel eller sjukgymnastiska insatser så har personalen möjlighet att ordna det.

Samverkan och samarbete

Arbetet runt hälso- och sjukvården har varit bristfälligt. Vid besök på enheten i december 2014 hade personalen ingen hälso- och sjukvårdspersonal att vända sig till under jourtid. Omvårdnadsansvarig sjuksköterska fanns på plats en dag i veckan. Efter påpekande om att dessa förhållanden inte är godtagbara enligt avtalet har Nytida AB i mars 2015 tecknat avtal med underleverantör som tillgodoser kraven på tillgång till hälso- och sjukvårdspersonal dygnet runt.

Samarbetet med biståndshandläggarna fungerar mestadels bra. Det sker en kontinuerlig kommunikation om nya kunder, uppföljningar mm. Månadsrapporter skickas varje månad från verksamheten till handläggaren. Personalen upplever vissa svårigheter i att få stöd från biståndshandläggare när det gäller boende som har flera problematiker samtidigt, framförallt kring missbruksproblemen. Detta har man lyft med handläggarna.

Avvikelsehantering

På Skogstäppan finns de system för avvikelser som Nytida har för hela organisationen. Det betyder bland annat att verksamhetschefen snabbt kan följa de avvikelser som sker genom att denne får ett mail när något har rapporterats. Detta gäller hälso- och sjukvård, synpunkter och lex Sarah.

Blanketter för lex Sarah är väl kända för personalen och tillgängliga. Rutinen går igenom vid introduktion och upprepas vid behov och minst vid varje planeringsdag minst en gång per år.

Det rapporteras få synpunkter och klagomål. Personalen är medveten om att de ska dokumentera synpunkter som inkommer, men de hanterar dem vanligtvis inom ramen för sitt vardagliga arbete inom dokumentation. Verksamhetschefen ska följa upp att detta också rapporteras i rätt system.

Uppföljning och utvärdering

Inom Nytida finns ett system för att följa upp nöjdhet hos de boende. Ingen mätning har hittills genomförts av företaget. Tidigare mätningar som verksamheten (tidigare utförare) har genomfört visade på bra resultat, men deltagandet var lågt.

Ledningen beskriver att utveckling under året kommer att fokusera på att arbeta vidare med att implementera de rutiner och det kvalitetsledningssystem som finns inom Nytida.

Dokumentation

Det finns till viss del dokumenterat samtycke kring att verksamheten får ta kontakt med hälso- och sjukvården. Tidigare fanns det i kundinformationen i verksamhetssystemet, nu ska också en blankett användas. Frågan har diskuterats på personalmöte nyligen och verksamheten ser det som viktigt att den boende förstår innebörden i samtycket.

Nya genomförandeplaner ska vara klara under våren. Det finns en ny struktur inom Nytida som ska fungera för olika lagstiftningar. Viss bakgrundsinformation vad gäller mål ges i beställningen från biståndshandläggaren, men dessa är sällan utförliga nog att ge vägledning vid t ex upprättande av mål.

Utbildning i dokumentation på gång. Dokumentationsstödjare ska utbildas i enlighet med nya föreskriften från Socialstyrelsen. All personal ska gå en webbaserad utbildning.

Information om att de boende får läsa sin dokumentation brister. Vissa vet om det, men inte alla.

8.

Beställning av tjänsterna träffpunktsverksamheter samt verksamheten vid Fyren

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-15

Dnr VON 2014/0083

Beställning av tjänsterna träffpunktsverksamheter samt verksamheten vid Fyren

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden lämnar en beställning på tjänsterna träffpunktsverksamheter samt verksamheten vid Fyren till Produktionsstyrelsen. Tidigare beställning ersätts med föreliggande beställning.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslutar

1. att godkänna beställningen avseende träffpunkterna Solhälla, Solgården och Görjansgården
2. att godkänna beställningen avseende verksamheten vid Fyren

Bakgrund

Enligt reglementet för Vård- och omsorgsnämnden ska nämnden göra beställningar avseende de verksamheter där Produktionsstyrelsen ansvarar för driften.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningen har upprättat beställningar för verksamheten vid träffpunkterna Solhälla, Solgården och Görjansgården samt för verksamheten vid Fyren, enligt bilaga 1 och 2. Produktionsstyrelsen ska svara på beställningarna och avstämning görs av socialförvaltningen gentemot beställningens innehåll. I arbetet med att ta fram underlag för beställningen av verksamheten vid Fyren har samverkan skett med Väntjänstens styrelse samt med Kommunala pensionärsrådet.

Ersättningen för utförande av verksamheter utges i enlighet med de ersättningar som Kommunfullmäktige fastställer årligen. För 2015 är ersättningen träffpunkterna reviderad på grund av utökning av tjänst och för Fyren reviderad för att rätta till felaktigheter i tidigare underlag (se bilaga 3).

Bilagor

1. Beställning av tjänsterna träffpunktsverksamheter vid Solhälla, Solgården och Görjansgården
2. Beställning av verksamheten vid Fyren
3. Ersättning för vid träffpunktsverksamheterna och vid Fyren

Anne Simmasgård
Socialchef

Sara Eriksson
Sakkunnig funktionshinder

Expedieras

Produktionsstyrelsen

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2015-04-20

Beställning av tjänsterna träffpunktsverksamheter

Vård- och omsorgsnämnden lämnar en beställning till Produktionsstyrelsen avseende de anslagsfinansierade tjänsterna vid träffpunkterna Solgården, Solhälla och Görjansgården.

I föreliggande beställning ges information om tjänsterna med avseende på uppdraget, kravspecifikation samt allmänna krav som gäller för samtliga tjänster som Vård- och omsorgsnämnden beställer från Produktionsstyrelsen.

Beställningen gäller för perioden 2015-05-01 till och med 2019-04-30.

I. Allmän information och kravspecifikation

I.1 Beskrivning av uppdraget vid Träffpunkterna Solgården, Solhälla och Görjansgården

Både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen ger huvudmännen ett tydligt ansvar att främja hälsa och förebygga ohälsa. Enligt socialtjänstlagen hör det till nämndens uppgifter att verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

En del av Vård- och omsorgsnämndens hälsofrämjande arbete sker genom verksamheterna vid träffpunkt Solhälla, träffpunkt Solgården och träffpunkt Görjansgården. Träffpunkterna är mötesplatser för äldre och yngre seniorer där man träffas för social samvaro och aktiviteter, både sociala och fysiska. Vid samtliga tre träffpunkter finns trygghetsboenden. Träffpunktern är öppna för seniorer oavsett var de bor.

Träffpunktsverksamheten är öppen för alla seniorer med alla språkliga eller kulturella bakgrunder. Att Österåkers kommun är finskt förvaltningsområde ska särskilt beaktas i planering av verksamheten. Särskilda aktiviteter med språklig eller kulturell inriktning ska anordnas.

Det är viktigt att använda sig av mångkulturell kompetens som bidrar till mångkulturella upplevelser för de äldre när det gäller t ex musik, dans och mat.

Både fysiska och sociala aktiviteter har positiv betydelse för hälsan och bidrar till hälsovinster. Social gemenskap, delaktighet, meningsfullhet, sociala och fysiska aktiviteter och bra matvanor ska vara utgångspunkten vid utformningen av verksamheten vid träffpunkterna. Verksamheten ska ha en hälsofrämjande inriktning som kan bidra till livskvalitet, välbefinnande och bättre självupplevd hälsa.

De aktiviteter som anordnas kan komma som förslag från de som besöker träffpunkterna och från trygghetsvärden som koordinerar och utvecklar det sociala innehållet (aktiviteterna) och är ”katalysatorn” i verksamheten. Vårdarna ska samarbeta med andra värdar på träffpunkterna samt sträva efter att samarbeta med ideell sektor.

1.2 Syfte och mål för träffpunkterna

Det övergripande syftet är att erbjuda en hälsosam och aktiv vardag med ett rikt socialt innehåll. Aktiviteter ska erbjudas av skilda slag som bidrar till hälsa och välbefinnande såväl fysiskt som socialt och kulturellt.

Målet är att den enskilde ska uppleva att verksamheten känns meningsfull och stimulerande och bidrar till ökad livskvalitet.

1.3 Svar på beställningen

Utföraren ska svara på hur utföraren planerar att uppfylla innehållet i beställningen. Utförarens beskrivning av hur uppdraget kommer att genomföras granskas av sakkunnig inom äldreomsorg.

Kompletteringar och förtydliganden kan komma att begäras in.

1.4 Uppdragets omfattning

Uppdraget avser 100 % tjänstgöring som trygghetsvärd på träffpunkt Solgården.
Uppdraget avser 75 % tjänstgöring som trygghetsvärd på träffpunkt Solhälla.
Uppdraget avser 75 % tjänstgöring som trygghetsvärd på träffpunkt Görjansgården (inkluderar 25 % tjänstgöring särskilt riktad till aktiviteter för boende i Roslags-Kulla).

Verksamheterna på träffpunkt Solgården, träffpunkt Solhälla och träffpunkt Görjansgården ska vara öppna vardagar måndag-fredag året om. Aktiviteterna ska också avse och delvis utföras i Roslags-Kulla.

Verksamheterna ska sträva efter att samverka med ideell sektor för att möjliggöra ett mera omfattande öppethållande på träffpunkterna.

1.5 Lagar och förordningar

Verksamheten har sitt lagstöd i socialtjänstlagens 5 kap. 4 §. ”Nämndens skall verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.”

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med av Österåkers kommuns Vård- och omsorgsnämnd vid varje tillfälle antagna mål och riktlinjer.

Utföraren förutsätts ha kännedom om vård- och omsorgsverksamhet samt vara förtrogen med de lagar, förordningar samt nationella och lokala styrdokument som vid varje tidpunkt gäller för verksamheten.

1.6 Ledning och kompetens

1.6.1 Ledning

Träffpunktsverksamheten ska organiseras så att en ledningsstruktur med adekvat kompetens för uppdraget finns. Den som i ledningen är verksamhetsansvarig ska ha adekvat högskolekompetens.

1.6.2 Kompetens och personlig profil

Trygghetsvärdarna som leder det dagliga arbetet på träffpunkterna ska ha erfarenhet av verksamhet riktad till äldre och adekvat utbildning för sitt arbete. Värden ska ha en formell utbildning på lägst gymnasienivå med inriktning mot äldre- och omsorgsverksamhet alternativt hälsa med fokus på äldre eller motsvarande. Personliga egenskaper såsom empati och förståelse för sina medmänniskor oavsett ålder är viktiga. Trygghetsvärdarna ska ha ett intresse för att ordna både sociala och fysiska aktiviteter som möjliggör en trivsamt och meningsfull dag för besökarna vid träffpunkterna.

Beställaren ser gärna att utföraren samarbetar med andra aktörer i syfte att ta emot praktikanter eller liknande, t ex som är långtidssjukskrivna, arbetslösa eller som har en funktionsnedsättning.

1.6.3 Rekrytering

En kravspecifikation som används vid rekrytering av personal till tjänsten som trygghetsvärd ska finnas.

1.6.4 Kompetensutveckling

Erforderlig kompetensutveckling ska genomföras för trygghetsvärden och en kompetensutvecklingsplan ska finnas.

1.7 Lokaler

Träffpunkt Solhälla, Bergavägen 22, Åkersberga

Träffpunkt Solgården, Norrgårdsvägen 3, Åkersberga

Träffpunkt Görjansgården, Ljusterö

Vård- och omsorgsnämnden hyr de lokaler som verksamheten bedrivs i och bekostar hyran.

I ersättningen till utföraren ingår att utföraren står för kostnader som i övrigt är förbundna med lokalen och dess innehåll. Detta inkluderar bl.a. utbyte av vitvaror och behov av renovering eller reparationer inom omfattning normalt slitage och utbyte, samt även ansvar för möbler och utrustning.

1.8 Ersättning

Beställningen omfattar ”Trygghetsboende + träffpunkt” vilket inkluderar samtliga kostnader för personal, ledning, inköp av förbrukningsmaterial, möbler, utrustning och reparationer samt övrigt. I anslaget ingår en extra utökning för att även ordna aktiviteter för boende i Roslags-Kulla.

Vidare går också anslaget ”Aktivitetsbidrag trygghetsboende” till träffpunkterna på trygghetsboendena. Dessa medel ska gå till anordnade av aktiviteter vid träffpunkterna som är lokaliserade vid trygghetsboendena.

Ett särskilt anslag för ”Fysisk aktivitet” delas av träffpunkterna och verksamheten vid Fyren, med en fjärdedel till vardera verksamheten. Detta anslag ska ge ett utbud som särskilt riktas till fysisk hälsa, friskvård och hälsofrämjande aktiviteter och kan användas för anordnande av aktiviteter och inköp av utrustning.

2 Allmänna krav

2.1 Miljö

Verksamheten ska arbeta enligt Österåkers kommuns fastlagda miljömål.

2.2 Synpunkts- och klagomålshantering och missförhållanden

Rutiner för klagomålshantering ska finnas och redovisas i verksamhetsbeskrivningen. Redovisning till beställaren sker vid varje delårs- och helårsbokslut. När ett klagomål bedöms vara av allvarlig art ska beställaren omgående underrättas. Verksamheten ska ha rutiner för rapportering och hantering av missförhållanden.

Personalen ska underrättas om sina skyldigheter minst en gång per år. Beställaren ska omedelbart underrättas om upprättad lex Sarah-rapport eller anmälan samt om utredning och beslut.

2.3 Verksamheten är arbetsgivare

Verksamheten är arbetsgivare och får inte vidta åtgärd som kan väntas medföra åsidosättande av lag eller annars strida mot vad som är allmänt godtaget inom verksamhetens verksamhetsområde. Systematiskt arbetsmiljöarbete ska bedrivas.

2.4 Dialog med enskilda

Av stor vikt är att verksamheten präglas av öppenhet och tar tillvara den enskildes tankar och idéer. Om verksamheten utifrån önskemål vill göra omprioriteringar ska beställaren underrättas för att få godkännande. Verksamheten ska, vid behov i samverkan med socialförvaltningen, ansvara för att informationen på www.osteraker.se är adekvat.

Verksamheten ansvarar för att det finns lättillgängligt informationsmaterial för medborgarna, t ex i form av broschyr i pappersform. I materialet ska kontaktinformation till verksamheten och till verksamhetsansvarig tydligt framgå, företrädesvis genom direkttelefonnummer och e-postadress.

Verksamheten ska präglas av brukarinflytande och ha formaliserade former. Deltagarnas nöjdhet och förbättringsförslag ska undersökas. Detta ska göras minst en gång per år och redovisas till beställaren i samband med helårsbokslut.

2.5 Utveckling

Beställare och utförare ska, utöver verksamhetens eget kontinuerliga utvecklings- och förändringsarbete, tillsammans verka för en kvalitativ optimering av tilldelade resurser. Såväl beställare som utförare ska inom ekonomisk ram och inom det huvudsakliga arbetsområdet vara öppna för förslag till förändringar och utveckling av verksamheten.

2.6 Omstrukturering av verksamhet

Verksamheten ska på anmodan från beställaren delta i diskussioner om omstrukturering av verksamheten utifrån förändrat behov inom verksamhetens ansvarsområde.

2.7 Samverkan

Verksamheten ska samverka med andra myndigheter, hälso- och sjukvård, anhöriga och andra. Detta gäller även intresseorganisationer. Ett nära och förtroendefullt samarbete mellan verksamheten och beställaren förutsätts.

Det åligger verksamheten att kontinuerligt informera om verksamheten samt inbjuda till diskussion om verksamhetens utveckling.

2.8 Ersättning

Se beslut från Kommunfullmäktige.

2.9 Justering av ersättning

Ersättning till verksamheten fastställs årligen av Kommunfullmäktige. Detta sker normalt sett i november för nästkommande år.

2.10 Insyn i verksamhetens verksamhet

Beställaren ansvarar för kontroll och uppföljning av verksamheten. Beställaren ska för detta ändamål äga tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs samt få tillgång till sådana uppgifter om verksamheten som beställaren anser vara nödvändiga.

Verksamheten ska i enlighet med kommunens tidplan för ekonomisk planering och uppföljning sända verksamhetsberättelse och verksamhetsplan till beställaren.

I verksamhetsplan och verksamhetsberättelse ska särskild redovisning finnas kring hur verksamheten planerar att/har använt de anslag som avser sociala aktiviteter vid trygghetsboendena samt fysiska aktiviteter. Dessutom ska det särskilt framgå redovisning av aktiviteter riktade till boende i Roslags-Kulla.

Verksamheten och beställaren har ett gemensamt ansvar för att verksamheten följs upp och utvärderas. Beställaren äger rätt att genomföra undersökningar för att utvärdera verksamheten. Verksamheten ska bistå beställaren i detta arbete.

Uppgifter som andra myndigheter inforrdar ska delges beställaren.

2.11 Kostnadsansvar för telefon, TV, inventarier och förbrukningsvaror

Verksamheten ska svara för IT-utrustning och dit tillhörande kostnader inklusive uppkopplingar. Verksamheten ansvarar själv för och bekostar telefonabonnemang samt radio- och TV-licens samt utrustning. Utbyte eller slitage samt reparationer av möbler och inventarier beskostas av verksamheten, liksom inköp av samtliga förbrukningsvaror samt varor för verksamhetens drift.

2.12 Skadeståndsskyldighet

Verksamheten svarar i förhållande till beställaren för skadestånd, som beställaren p.g.a. vållande hos verksamheten eller personal som denne svarar för, kan komma att förpliktas utge till tredje man.

2.13 Säkerhet och sekretess

För uppgifter som kommer till verksamhetens kännedom och som skyddas enligt offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelser gäller offentlighets- och sekretesslagen. Verksamheten svarar för att personalen efterlever lagstiftningen om tystnadsplikt. Verksamheten förbinder sig att följa bestämmelserna i personuppgiftslagen, PUL (1998:204).

2.14 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till denna beställning får endast göras efter skriftlig överenskommelse mellan parterna.

2.15 Giltighetstid, uppsägning och avslutande av beställningen

Beställningen gäller i fyra år från det datum som anges i beställningen. Beställaren och verksamheten kan under beställningens giltighetstid säga upp beställningen med sex månaders varsel.

Beställningen avslutas efter utgången av det fjärde avtalsåret om beställaren inte anger annat. Om beställaren och verksamheten i samförstånd vill göra förändringar i beställningens innehåll kan detta göras vid alla tidpunkter, större förändringar ska dock dokumenteras i ett tillägg till beställningen.

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2015-04-20

Beställning av verksamheten vid Fyren

Vård- och omsorgsnämnden lämnar en beställning till Produktionsstyrelsen avseende den anslagsfinansierade tjänsten verksamheten vid Fyren.

I föreliggande beställning ges information om tjänsten med avseende på uppdraget, kravspecifikation samt allmänna krav som gäller för samtliga tjänster som Vård- och omsorgsnämnden beställer från Produktionsstyrelsen.

Beställningen gäller för perioden 2015-05-01 till och med 2019-04-30.

I. Allmän information och kravspecifikation

I.1 Beskrivning av uppdraget vid Fyren

Fyren är en mötesplats för äldre och yngre seniorer där man träffas för social samvaro och aktiviteter, både sociala och fysiska.

På Fyren finns frivilligverksamheten Väntjänsten som drivs av ideella krafter från bl.a. PRO och SPF, Lions, Rotary, Röda Korset samt andra föreningar och av frivilliga privatpersoner. De frivilliga krafterna utgör grunden till verksamheten vid Fyren. Det är frivilligsamordnarens uppdrag att samordna frivilligorganisationerna för att möjliggöra öppethållande och aktiviteter. Det kan t ex inkludera att planera ansvarsfördelning när frivilliga eller praktikanter ska ordna bemanning, fika eller utflykter.

Verksamheten vid Fyren är öppen för alla seniorer oavsett språklig eller kulturell bakgrund. Idag finns särskilda aktiviteter för spansktalande och finsktalande. Att Österåkers kommun är finskt förvaltningsområde ska särskilt beaktas i planering av verksamheten. Det är viktigt att använda sig av mångkulturell kompetens som bidrar till mångkulturella upplevelser för de äldre när det gäller bl.a. musik, dans, mat. Aktiviteter som genomförs av frivilligorganisationerna och som har ett samarbete med SFI, svenska för invandrare, ska särskilt uppmuntras.

Innehållet i verksamheten, t ex måltider, utflykter och aktiviteter såsom handarbete bygger på frivilligas insatser och självkostnadsprincipen för deltagaren, anslaget för Fyren innehåller inga aktivitetsbidrag för sociala aktiviteter. Däremot ingår ett aktivitetsbidrag för fysiska aktiviteter, det är frivilligsamordnaren som organiserar och planerar dessa aktiviteter. Medlen får användas för marknadsföring av aktiviteterna på Fyren, det är viktigt att Fyren syns i de lokala kanalerna för informations spridning. Medlen kan också vid enstaka tillfällen användas för t ex hyra av större lokal vid behov.

Frivilligsamordnaren ska samarbeta med kommunens anhörigkonsulent då ett syfte med Fyren är att underlätta situationen för anhöriga som stödjer sina närstående. Anhörigkonsulenten har särskilda medel avsatta som ska gå till aktiviteter riktade till anhöriga och frivilliga vid Fyren.

Fyren ska kunna fungera som en mötesplats för besökare, frivilliga, frivilligorganisationer och ledning och politiker. Ansvaret för initiativ till och utformning av dialog är delat mellan parterna. I uppdraget till Fyren ingår att frivilligsamordnaren ska samverka med frivilligorganisationerna för att utformning och planering av aktiviteter ska bli optimal. Detta kan t ex handla om att aktiviteter i största möjliga mån ska planeras så att de inte krockar med varandra mellan de olika parterna.

1.2 Syfte och mål med verksamheten vid Fyren

Verksamheten vid Fyren ska ta vara på frivilligkrafter och skapa delaktighet och medverkande av dem som deltar i verksamheten.

Syftet med verksamheten är att främja social gemenskap och erbjuda aktiviteter av skilda slag som bidrar till hälsa och välbefinnande såväl fysiskt som socialt och kulturellt. Detta inkluderar särskilt gruppen anhöriga som stödjer närstående som är sjuka eller äldre.

Målet är att den enskilde ska uppleva att verksamheten känns meningsfull och stimulerande och bidrar till ökad livskvalitet.

1.3 Svar på beställningen

Utföraren ska svara på hur utföraren planerar att uppfylla innehållet i beställningen. Utförarens beskrivning av hur uppdraget kommer att genomföras granskas av sakkunnig inom äldreomsorg.

Kompletteringar och förtydliganden kan komma att begäras in.

1.4 Uppdragets omfattning

Uppdraget avser 75 % tjänstgöring som frivilligsamordnare på Fyren.

Verksamheten ska vara öppen varje vardag året runt och minst under tiderna 10-15. Verksamheten ska sträva efter att samverka med ideell sektor för att möjliggöra ett mer omfattande öppethållande på träffpunkterna. Under ordinarie öppettider ska aktiviteter vara öppna för allmänheten. Om frivilligorganisationer lånar lokalen för aktiviteter på andra tider kan organisationerna avgöra vilka inbjudan riktas till.

1.5 Lagar och förordningar

Verksamheten har sitt lagstöd i socialtjänstlagens 5 kap. 4 §.

”Nämndens skall verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.”

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med av Österåkers kommuns Vård- och omsorgsnämnd vid varje tillfälle antagna mål och riktlinjer.

Utföraren förutsätts ha kännedom om vård- och omsorgsverksamhet samt vara förtrogen med de lagar, förordningar samt nationella och lokala styrdokument som vid varje tidpunkt gäller för verksamheten.

1.6 Ledning och kompetens

1.6.1 Ledning

Verksamheten vid Fyren ska organiseras så att en ledningsstruktur med adekvat kompetens för uppdraget finns. Den som i ledningen är verksamhetsansvarig ska ha adekvat högskolekompetens.

1.6.2 Personal och bemanning

Frivilligsamordnaren som leder det dagliga arbetet på Fyren ska ha erfarenhet av verksamhet riktad till äldre och adekvat utbildning för sitt arbete.

Frivilligsamordnaren ska ha en formell utbildning på lägst gymnasienivå med inriktning mot äldre- och omsorgsverksamhet alternativt hälsa med fokus på äldre eller motsvarande. Personliga egenskaper såsom empati och förståelse för sina medmänniskor oavsett ålder är viktiga.

Frivilligsamordnaren ska ha ett intresse för att samordna frivilligkrafter för att möjliggöra en trivsamt och meningsfull tillvaro för besökarna vid Fyren.

Beställaren ser gärna att utföraren samarbetar med andra aktörer i syfte att ta emot praktikanter eller liknande, t ex som är långtidssjukskrivna, arbetslösa eller som har en funktionsnedsättning.

1.6.3 Rekrytering

En kravspecifikation som används vid rekrytering av personal till tjänsten som frivilligsamordnare ska finnas.

1.6.4 Kompetensutveckling

Erforderlig kompetensutveckling ska genomföras för frivilligsamordnaren och det ska finnas en kompetensutvecklingsplan.

1.7 Lokaler

Fyren, Stationsgränd 18 (Folkets hus) Åkersberga.

Vård- och omsorgsnämnden hyr de lokaler som verksamheten bedrivs i och bekostar hyran. I ersättningen till utföraren ingår att utföraren står för kostnader som i övrigt är förbundna med lokalen och dess innehåll. Detta inkluderar bl.a. utbyte av vitvaror och behov av renovering eller reparationer inom omfattning normalt slitage och utbyte, samt även ansvar för möbler och utrustning. Utföraren ansvarar för att lokalen utrustas ändamålsenlig, är tillgänglig och trivsamt.

Om frivilligorganisationer lånar lokalen för aktiviteter på tider utöver Fyrens ordinarie öppettider står organisationerna för de kostnader som uppstår därav, t ex behov av särskild utrustning.

1.8 Ersättning

Beställningen omfattar anslaget "Fyren" vilket inkluderar kostnader för personal, ledning, inköp av förbrukningsmaterial, möbler, utrustning, städ, el och reparationer samt övrigt. Exempel är servetter, krusor, utbyte av husgeråd, utbyte av möbler, mattor o dylikt, viss fastighetsskötsel.

Ett särskilt anslag för fysisk aktivitet delas av de tre träffpunkterna och verksamheten vid Fyren, med en fjärdedel till vardera verksamheten. Detta anslag ska ge ett utbud som särskilt riktas till fysisk hälsa, friskvård och hälsofrämjande aktiviteter och kan användas för anordnande av aktiviteter och inköp av utrustning.

Material för aktiviteter samt fika och måltider ska skötas enligt självkostnadsprincipen, ersättning för detta ingår inte i anslaget.

2 Allmänna krav

2.1 Miljö

Verksamheten ska arbeta enligt Österåkers kommuns fastlagda miljömål.

2.2 Synpunkts- och klagomålshantering och missförhållanden

Rutiner för klagomålshantering ska finnas och redovisas i verksamhetsbeskrivningen. Redovisning till beställaren sker vid varje delårs- och helårsbokslut. När ett klagomål bedöms vara av allvarlig art ska beställaren omgående underrättas. Verksamheten ska ha rutiner för rapportering och hantering av missförhållanden. Personalen ska underrättas om sina skyldigheter minst en gång per år. Beställaren ska omedelbart underrättas om upprättad lex Sarah-rapport eller anmälan samt om utredning och beslut.

2.3 Verksamheten är arbetsgivare

Verksamheten är arbetsgivare och får inte vidta åtgärd som kan väntas medföra åsidosättande av lag eller annars strida mot vad som är allmänt godtaget inom verksamhetens verksamhetsområde. Systematiskt arbetsmiljöarbete ska bedrivas.

2.4 Dialog med enskilda

Av stor vikt är att verksamheten präglas av öppenhet och tar tillvara den enskildes tankar och idéer. Om verksamheten utifrån önskemål vill göra omprioriteringar ska beställaren underrättas för att få godkännande. Verksamheten ska, vid behov i samverkan med socialförvaltningen, ansvara för att informationen på www.osteraker.se är adekvat.

Verksamheten ansvarar för att det finns lättillgängligt informationsmaterial för medborgarna, t ex i form av broschyr i pappersform. I materialet ska kontaktinformation till verksamheten och till verksamhetsansvarig tydligt framgå, företrädesvis genom direkttelefonnummer och e-postadress. Information ska finnas på flera språk.

Verksamheten ska präglas av brukarinflytande och ha formaliserade former för att undersöka deltagarnas nöjdhet och förbättringsförslag. Detta ska göras minst en gång per år och redovisas till beställaren i samband med helårsbokslut.

2.5 Utveckling

Beställare och utförare ska, utöver verksamhetens eget kontinuerliga utvecklings- och förändringsarbete, tillsammans verka för en kvalitativ optimering av tilldelade resurser. Såväl beställare som utförare ska inom ekonomisk ram och inom det huvudsakliga arbetsområdet vara öppna för förslag till förändringar och utveckling av verksamheten.

2.6 Omstrukturering av verksamhet

Verksamheten ska på anmodan från beställaren delta i diskussioner om omstrukturering av verksamheten utifrån förändrat behov inom verksamhetens ansvarsområde.

2.7 Samverkan

Verksamheten ska samverka med andra myndigheter, hälso- och sjukvård, anhöriga och andra. Detta gäller även intresseorganisationer. Ett nära och förtroendefullt samarbete mellan verksamheten och beställaren förutsätts. Det åligger verksamheten att kontinuerligt informera om verksamheten samt inbjuda till diskussion om verksamhetens utveckling.

2.8 Ersättning

Se beslut från Kommunfullmäktige alt. bilaga.

2.9 Justering av ersättning

Ersättning till verksamheten fastställs årligen av Kommunfullmäktige. Detta sker normalt sett i november för nästkommande år.

2.10 Insyn i verksamhetens verksamhet

Beställaren ansvarar för kontroll och uppföljning av verksamheten. Beställaren ska för detta ändamål äga tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs samt få tillgång till sådana uppgifter om verksamheten som beställaren anser vara nödvändiga. Verksamheten ska i enlighet med kommunens tidplan för ekonomisk planering och uppföljning sända verksamhetsberättelse och verksamhetsplan till beställaren. I verksamhetsplan och verksamhetsberättelse ska särskild redovisning finnas kring hur verksamheten planerar att/har använt anslaget för fysiska aktiviteter eller andra särskilt riktade anslag.

Verksamheten och beställaren har ett gemensamt ansvar för att verksamheten följs upp och utvärderas. Beställaren äger rätt att genomföra undersökningar för att utvärdera verksamheten. Verksamheten ska bistå beställaren i detta arbete.

Uppgifter som andra myndigheter inforrdrar ska delges beställaren.

2.11 Kostnadsansvar för telefon, TV, inventarier och förbrukningsvaror

Verksamheten ska svara för IT-utrustning och dit tillhörande kostnader inklusive uppkopplingar. Verksamheten ansvarar själv för och bekostar telefonabonnemang samt radio- och TV-licens samt utrustning. Utbyte eller slitage samt reparationer av möbler och inventarier beskostas av verksamheten, liksom inköp av samtliga förbrukningsvaror samt varor för verksamhetens drift.

2.12 Skadeståndsskyldighet

Verksamheten svarar i förhållande till beställaren för skadestånd, som beställaren p.g.a. vållande hos verksamheten eller personal som denne svarar för, kan komma att förpliktas utge till tredje man.

2.13 Säkerhet och sekretess

För uppgifter som kommer till verksamhetens kännedom och som skyddas enligt offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelser gäller offentlighets- och sekretesslagen. Verksamheten svarar för att personalen efterlever lagstiftningen om tystnadsplikt. Verksamheten förbinder sig att följa bestämmelserna i personuppgiftslagen, PUL (1998:204).

2.14 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till denna beställning får endast göras efter skriftlig överenskommelse mellan parterna.

2.15 Giltighetstid, uppsägning och avslutande av beställningen

Beställningen gäller i fyra år från det datum som anges i beställningen. Beställaren och verksamheten kan under beställningens giltighetstid säga upp beställningen med sex månaders varsel. Beställningen avslutas efter utgången av det fjärde avtalsåret om beställaren inte anger annat. Om beställaren och verksamheten i samförstånd vill göra förändringar i beställningens innehåll kan detta göras vid alla tidpunkter, större förändringar ska dock dokumenteras i ett tillägg till beställningen.

Ersättning träffpunkter, 2015

Personal	1 160 000
Ledning	116 000
Övriga kostnader*	254 000
Glesbygdsaktiviteter	51 000
Summa	1 581 000

* Med övriga kostnader avses te.x. utgifter för kapitalkostnader för möbler, blommor, gardiner, kaffe, övriga personalkostnader m.m.. I denna post ingår även ersättning för fastighetsskötsel, städning, el samt OH.

Ersättning Fyren, 2015

Personal	354 000
Ledning	79 000
Övriga kostnader *	142 000
Summa	575 000

* Med övriga kostnader avses te.x. utgifter för möbler, husgeråd, servetter, dukar, blommor, kontorsmaterial, kurser och avgifter. I denna post ingår även ersättning för fastighetsskötsel, städning, el samt OH.

9.

**Förstärkning av anhörigstöd 2015 och
framåt**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-08

Dnr VON 2015/0029

Förstärkning av anhörigstöd 2015 och framåt

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har utökat Vård- och omsorgsnämndens ram med 300 tkr för en förstärkning av anhörigstöd från och med 2015. I föreliggande ärende beskrivs hur medlen ska användas.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

Att de 300 tkr för förstärkning av anhörigstöd ska fördelas genom anhörigkonsumenten med 100 tkr vikta för aktiviteter planerade gemensamt med Fyren och resterande medel prioriteras till aktiviteter efter behov hos berörda målgrupper

Bakgrund

Kommunfullmäktige har utökat Vård- och omsorgsnämndens budget för år 2015 och framåt med 300 tkr avsedda för förstärkning av anhörigstöd. Sedan tidigare finns motsvarande 1,25 årsarbetare för anhörigkonsulent på socialförvaltningen, ca 70 tkr för aktiviteter samt ca 70 tkr för finansiering av Gapet. Gapet är ett webbaserat socialt forum där anhöriga kan finna information och stödja varandra.

Tjänsterna för anhörigkonsulent är fördelade på två personer. En anhörigkonsulent arbetar heltid med att stödja målgrupperna anhöriga till äldre, personer med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom. De sistnämnda målgrupperna inkluderar anhöriga inom LSS, lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, och anhöriga till personer med psykiska funktionsnedsättningar. En demenssjuksköterskas arbetstid är fördelad så att 25 % av tjänsten går till att stödja anhöriga till närstående med demenssjukdom.

Vård- och omsorgsnämnden antog 2014-12-16 Riktlinjer för anhörigstöd inom äldreomsorgen i Österåkers kommun och uppdrog åt förvaltningen att upprätta liknande riktlinjer inom funktionsnedsättning. Detta görs i samverkan med utförarna under 2015.

Förvaltningens slutsatser

Anhörigkonsumenten arbetar i förebyggande och uppsökande team på socialförvaltningens biståndsenhet tillsammans med demenssjuksköterska och uppsökande handläggare. Idag erbjuds bland annat information, vägledning och råd och stöd enskilt eller i grupper. Exempel på aktiviteter är anhörigcirklar, nätverksträffar och sociala och hälsofrämjande aktiviteter samt föreläsningar. Majoriteten av arbetet riktar sig till anhöriga till äldre. Anhörigstödet till anhöriga till närstående med funktionsnedsättning ökar och är under utveckling. Detta ska ske utan att landstingets ansvar för anhörigstöd övertas, även om aktiviteter ibland kan tänga varandra. Landstinget har ofta anhörigstöd riktat till den anhöriga i utbildningssyfte, kunskap om sjukdomen/funktionsnedsättningen och i akuta lägen. Kommunens anhörigstöd fokuserar på att

Tjänsteutlåtande

långsiktigt stötta den anhöriga i sin vardag, uppmuntra och att ge möjlighet att träffa andra anhöriga och stärka det sociala nätet.

Förvaltningen föreslår att den förstärkning av anhörigstöd som nämnden fått ska gå till aktiviteter riktade till att stödja anhöriga i samtliga målgrupper. 100 tkr per år är vikta för aktiviteter som samplaneras med Fyren och som når i huvudsak anhöriga till äldre, ofta med insatser från hemtjänst eller genom särskilt boende/växelvård/korttidsvård. Aktiviteterna via Fyren ska nå både anhöriga och frivilliga som kanske tidigare varit anhöriga och som ofta stödjer anhörigarbetet genom att hjälpa till vid anhöriggrupper och träffar för anhöriga. En prioriterad målgrupp är också anhöriga till äldre personer som är på växelvård. Andra prioriterade målgrupper är anhöriga till personer med psykiska funktionsnedsättningar och insatser enligt LSS.

De extra medlen kan exempelvis användas till föreläsare och aktivitetsledare, studiecirklar, nätverksträffar, luncher och utflykter. Aktiviteterna kan ha både utbildande, stödjande och uppmuntrande karaktär. Aktiviteterna kommer att variera över åren då behoven förändras.

Medlen som finns sedan tidigare kommer att användas för bland annat utbildning av personal inom vård- och omsorgsverksamheter. Syftet är att sprida en medvetenhet hos vårdpersonal om att mycket av anhörigstödet sker i verksamheter där de närstående vistas. Exempel är behov av utbildning för personal som arbetar med att utföra insatsen avlastning. Avlastning är beviljat i den närståendes namn, men syftet är att den anhörige ska få just avlastning, bryta vardagsrutiner och få annan stimulans eller vila. Utbildningsinsatserna är i linje med de riktlinjer som finns för anhörigstödet.

Anne Simmasgård
Socialchef

Sara Eriksson
Sakkunnig funktionshinder

10.

**Riktlinjer för kommunalt bostadstillägg
KBT**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-04-20

Dnr VON 2014/0075

Riktlinjer för kommunalt bostadstillägg KBT

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

1. Anta riktlinjer för kommunalt bostadstillägg KBT för personer med insats enligt 9 § 9 LSS med giltighet från 2015-07-01.
2. Uppföljning görs på individ- och gruppnivå inför 2017 års budget.
3. Delegera till avgiftshandläggare att fatta beslut om KBT från och med 2015-07-01.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har i budget 2015 utökat Vård- och omsorgsnämndens ram med 750 tkr (350 tkr för halvårseffekt 2015) för att införa kommunalt bostadstillägg (KBT) för målgruppen personer med insats enligt 9 § 9 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) från 1 juli 2015 och givit nämnden i uppdrag att besluta om riktlinjer för genomförandet av bostadstillägget.

Det finns kommuner i Sverige som har infört ett kommunalt bostadstillägg, KBT. Detta är ett frivilligt, ej lagreglerat, åtagande. Kommunen avgör vilka regler som ska gälla för tillägget. Bland nordostkommunerna i Stockholms län har Täby, Vaxholm och Lidingö någon form av KBT som riktar sig till målgruppen inom LSS. Vallentuna utreder möjligheten att införa KBT. Danderyd och Norrtälje har inget system för KBT. Stockholms stad har ett kommunalt bostadstillägg, som riktar till fler målgrupper än de inom LSS. Generellt bedöms behovet av ett kommunalt tillägg vara större i storstadsområden, där både hyror och nybyggnadskostnader är högre än jämförbara siffror på mindre orter.

De föreslagna riktlinjerna för Österåkers kommun liknar det system som Täby kommun har infört. Skillnader är bland annat att Täbys system omfattar en större målgrupp samt att Täby använder en högre nivå från vilken KBT ska beräknas.

Österåkers kommuns KBT kommer att gälla från 1 juli 2015. Ansökningar och handläggning kommer att ske löpande, för att KBT från 1 juli ska kunna beviljas ska ansökan ske från den enskilde senast den 30 september 2015. Rutiner och ansökningsblanketter kommer att tas fram av förvaltningen baserat på riktlinjerna.

Bilagor

Riktlinjer för kommunalt bostadstillägg i Österåkers kommun daterade 2015-04-15

Anne Simmasgård
Socialchef

Sara Eriksson
Sakkunnig funktionshinder

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2015-04-15

Riktlinjer för kommunalt bostadstillägg

Bakgrund

Kommunfullmäktige har i budget 2015 fattat beslut om att kommunalt bostadstillägg för personer som bor i bostad med särskild service eller särskilt anpassad bostad enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska ha möjlighet att ansöka om ett kommunalt bostadstillägg (KBT). Bostad med särskild service kan utföras i gruppboende eller serviceboende. KBT ska införas från och med 1 juli 2015 och Kommunfullmäktige uppdrog åt Vård- och omsorgsnämnden att fastställa riktlinjer för tillägget.

KBT är en för kommunen frivillig ekonomisk subvention för att förbättra den ekonomiska situationen för enskilda. Villkoren avgörs av kommunen.

Vem kan beviljas KBT?

För att den sökande ska kunna beviljas KBT är förutsättningarna att denne har ett beslut om bostad med särskild service enligt LSS och att insatsen är beviljad av och verkställd via Österåkers kommun. Insatsen kan vara verkställd hos kommunal utförare eller hos privat utförare, inom kommunen eller utanför kommunen. Den sökande har enbart möjlighet att beviljas KBT under den tid som insatsen är verkställd.

Bostaden måste vara anvisad av och uttyrd av Österåkers kommun eller av kommunen anlita utförare för att KBT ska kunna beviljas. Det finns några personer som sedan tidigare har LSS § 9.9-beslut verkställda i eget boende (egen hyresrätt eller bostadsrätt). Dessa personer har också möjlighet att ansöka om KBT.

Ansökan och handläggningstid

KBT kan vid nyansökningar beviljas från och med den månad som ansökan har inkommit till kommunen. För att KBT ska kunna gälla från 1 juli 2015 gäller att ansökan ska ha inkommit senast den 30 september 2015.

Ersättningssumman utgår för kommande år (2016 och framåt) retroaktivt från 1 januari för det år som tillägget avser, även om beslut fattas senare under året pga. handläggningstid.

Ny bedömning av KBT görs en gång per år i april. KBT omprövas vid förändrade förutsättningar. Vid ändring eller upphörande av KBT sker detta månaden efter att den förändrade förutsättningen har inträffat.

Beslut fattas med stöd av 4 kap. 2 § SoL och gäller för ett år i taget. Den enskilde behöver inte inkomma med särskild ansökan varje år för att få tillägget bedömt utan en ansökan förutsätts gälla till förändrade förutsättningar anmäls. Varje år ska uppgifter för den prognosticerade inkomsten lämnas in i april månad.

Arsinkomst

Med årsinkomst avses alla inkomster av tjänst, näringsverksamhet och kapitalinkomster som är skattepliktiga. Som inkomst räknas även vissa ersättningar såsom föräldrapenning, sjukpenning, sjuk- eller aktivitetspenning, pension, aktivitetsstöd, arbetslöshetsersättning, livränta och avtalsgruppförsäkring.

Vissa skattefria ersättningar som inte räknas som inkomst är exempelvis barnbidrag, underhållsstöd, försörjningsstöd, äldreförsörjningsstöd, handikappersättning, assistansersättning och den skattefria delen av vårdbidraget.

Det är den beräknade årsinkomsten, som den enskilde och dennes eventuella make/maka eller sammanboende kan antas få under det närmaste året som ska ligga till grund för inkomstberäkningen.

Om den sökande har en årsinkomst som överstiger fem basbelopp ska KBT på årsbasis beräknas om. KBT minskas då med 20 % av motsvarande det överstigande beloppet i inkomst.

Den sökande är skyldig att redovisa kopia av deklaration från föregående år.

Förmögenhet

Om den sökande har en förmögenhet som överstiger två basbelopp ska årsinkomsten höjas så att 20 % av det belopp som överstiger basbeloppen inkluderas i årsinkomsten.

Den sökande är skyldig att redovisa uppgifter om förmögenhet genom att redovisa kopia av årsbesked om tillgångar samt kopia på deklaration vid ansökan om KBT.

Beräkning av tillägget

Den sökande ska av kommunen informeras om möjlighet att ansöka om bostadsbidrag/tillägg hos Försäkringskassan. Om den enskilde inte ansöker om bostadsbidrag/tillägg ska en prövning ske om KBT-beloppet ska minskas med motiveringen att behovet kan tillgodoses helt eller delvis på annat sätt, dvs genom bostadsbidrag/tillägg.

Då den enskildes hyra överstiger miniminivån 5 300 kr (2015 års nivå) kan KBT beviljas. Nivån 5 300 kr kommer varje år att regleras med en summa motsvarande allmännyttans hyreshöjning, i Österåkers kommun motsvarande Armada Bostädernas höjning av hyrorna i sitt bestånd. KBT beviljas med 93 % av hyreskostnaden utöver miniminivån.

KBT beviljas aldrig för hyreskostnaden under 5 300 kr, detta oavsett om den enskilde uppbär andra bostadsbidrag/tillägg. KBT beviljas inte för kostnader utöver 5 300 kr som täcks av andra bostadsbidrag/tillägg.

Det finns ingen övre gräns för hyreskostanden när KBT beviljas.

Hyran

Hyreskostnaden motsvarande det belopp som står på hyresavin är den som ligger till grund för KBT. Vatten och varmvatten ingår i hyreskostnaden som finns till grund för KBT. Extra, frivilliga tillägg, exempelvis extra förråd eller kabel-TV eller p-plats/garage, får inte räknas med i hyreskostnaden.

Hushållsel för enskilda med separat elabonnemang ingår inte i underlaget för KBT. Hushållsel som är inkluderad i hyreskostnaden och som inte särredovisas av hyresvärden ingår i underlaget för KBT.

Om den sökande är sammanboende/har inneboende delas hyran med två, detta oavsett om den andra parten har beslut om LSS-bostad eller ej. Bägge behöver inte vara folkbokförda på samma adress för att de ska räknas som sammanboende.

Om den sökande har en annan hyresvärd än kommunen ska hyresavi och annat erforderligt underlag lämnas till kommunen i samband med ansökan och löpande för varje kommande år.

Oavsett om hyran debiteras i förskott, för innevarande månad, eller i efterskott beslutas KBT för den månad hyran avser. Detta gäller även i samband med att KBT blir möjligt att ansöka om, från 1 juli 2015.

Förändrade förutsättningar

Förändringar i familjeförhållanden, förmögenhet och inkomstförhållanden som kan påverka tilläggets storlek måste anmälas skyndsamt till kommunen.

När ett beslut om LSS-bostad avslutas eller hyresförhållandet avslutas upphör möjligheten att få KBT vid samma datum. Vid dödsfall gäller beslut om KBT under innevarande månad samt en efterföljande månad, i enlighet med att dödsboet har möjlighet att säga upp lägenheten inom den tidsrymden.

Utbetalning

Rutiner för utbetalning regleras på socialförvaltningen.

Beslut

Beslut om KBT fattas med stöd av 4 kap. 2 § SoL och gäller för ett år i taget. Beslutet är inte möjligt att överklaga genom förvaltningsbesvär utan endast genom laglighetsprövning.

Gallringsregler

Enligt dokumenthanteringsplan.